

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení vybraných
subjektů**

**Income Tax – comparison of tax burden on selected
entities**

Lucie Wiesnerová

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení vybraných subjektů“

vypracoval/a samostatně pod odborným dohledem vedoucí/vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 22.04.2024

v. r. *Lucie Wiesnerová*

Zásady pro vypracování práce

1. Proveďte literární rešerši v oblasti daní (daň z příjmů fyzických osob).
2. Analyzujte s využitím modelových příkladů daňové zatížení v oblasti daně z příjmů u závislé činnosti.
3. Analyzujte s využitím modelových příkladů daňové zatížení v oblasti daně z příjmů u samostatné činnosti.
4. Proveďte relevantní srovnání daňového zatížení v oblasti daně z příjmů u závislé činnosti a činnosti samostatné.
5. Vyhodnoťte a shrňte řešenou problematiku.

Studijní program

Ekonomika a management: Podniková ekonomika a management

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Marii Černé, Ph.D. za odborné vedení, všestranné rady a připomínky a zároveň také za trpělivost, vstřícnost a čas, který mi věnovala během vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod	6
1 Cíl práce a metodika řešení.....	7
1.1 Cíl práce	7
1.2 Metodika řešení.....	7
2 Daň a daňový systém	8
2.1 Definice daně	8
2.2 Funkce daní.....	9
2.3 Daňový systém ČR	10
2.4 Členění daní	11
2.4.1 Přímé daně	12
2.4.2 Nepřímé daně.....	15
3 Daň z příjmů fyzických osob.....	18
3.1 Subjekt daně.....	18
3.2 Předmět daně.....	19
3.3 Příjmy osvobozené od daně	19
3.4 Dílčí základy daně	21
3.4.1 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6 ZDP).....	21
3.4.2 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP)	22
3.4.3 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP)	25
3.4.4 Příjmy z nájmu (§ 9 ZDP).....	25
3.4.5 Ostatní příjmy (§ 10 ZDP).....	25
4 Zdaňování příjmů fyzických osob	27
4.1 Úprava základu daně, sazba a výpočet	27
4.1.1 Nezdánitelné části základu daně	29
4.1.2 Odečitatelné položky	29
4.1.3 Slevy na dani.....	30
4.1.4 Daňová zvýhodnění	31
4.1.5 Daňové přiznání.....	32
5 Praktická část.....	33
5.1 Obecné rozdíly mezi závislou a samostatnou činností	33
5.1.1 Rozdíly v placení a výpočtu pojistného	34
5.2 Sestavení modelových příkladů	36

5.2.1	MODEL A	36
5.2.2	MODEL B.....	37
5.3	Výpočet daňové povinnosti v různých variantách	37
5.3.1	Pojistné.....	38
5.3.2	Varianta č. 1	41
5.3.3	Varianta č. 2.....	45
5.3.4	Varianta č. 3	49
5.3.5	Varianta č. 4.....	53
5.3.6	Varianta č. 5	58
5.4	Shrnutí a vyhodnocení komparace.....	63
Závěr		67
Seznam zkratk		68
Seznam použitých zdrojů		69
Seznam tabulek		72
Seznam obrázků.....		73
Abstrakt		
Abstract		

Úvod

Role daní v ekonomice je zcela zřejmá, z obecného pohledu jsou daně nezbytné pro získání finančních prostředků do veřejných rozpočtů. Placení daní provází životem snad každého běžného občana, ať už přímo či nepřímo. Jde o klíčový způsob, jak občané přispívají k rozvoji a správnému chodu své země, jelikož pro stát jsou tyto finanční prostředky nepostradatelné a bez nich by nemohl správně fungovat, financovat veřejné služby nebo provádět důležité sociální programy a podporu.

Daně jsou neodmyslitelnou součástí našich každodenních životů. Lze se s nimi setkat v obvyklých situacích, jako je například běžný nákup zboží či služeb. Tyto daně, jež jsou zahrnuty v kupních cenách, se nazývají daně nepřímé. Na druhou stranu, existují také daně, které se vztahují přímo k vlastnictví majetku, z čehož plyne také jejich pojmenování – přímé daně. Mezi přímé daně patří i jedna z velice obsáhlých a komplikovaných daní, kterou je daň z příjmů. Toto téma zahrnuje mnoho specifik a pravidel, která se liší v závislosti na konkrétních okolnostech, proto ho lze považovat za velice složité a rozsáhlé. Ostatně, jak vyřkl známý vědec Albert Einstein: *„Na světě nejtěžší věc k pochopení je daň z příjmu.“*

Tato práce se proto věnuje široké daňové problematice pouze v omezené míře. Konkrétně se zaměřuje na daň z příjmů fyzických osob. Tento druh daně je pro mnoho lidí nejznámější a nejvíce pocíťovaný, protože se týká všech, kdo mají nějaký příjem. I přesto, že je tato daň tak složitá a komplexní, je mezi občany velmi dobře známá.

Lidé se často a poměrně konzistentně zajímají o daň z příjmů fyzických osob. Tento pravidelný zájem je dán nejen tím, že přímo ovlivňuje každodenní životy lidí, ale také skutečností, že neplatí-li poplatníci, kterým to zákon ukládá, daň z příjmů fyzických osob nebo jí odvádějí v nesprávné výši, čekají na ně finanční postihy a sankce. Především toto motivuje lidi, aby se o danou problematiku zajímali. Jelikož daň z příjmů fyzických osob často podléhá změnám, které mohou být složité a někdy obtížně pochopitelné, často se stává hlavním tématem diskusí v médiích a politických kruzích. To proto, že neovlivňuje jen jednotlivce, ale i celou společnost.

1 Cíl práce a metodika řešení

1.1 Cíl práce

Tématem této bakalářské práce je: „Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení vybraných subjektů.“ Cílem stanoveným pro tuto kvalifikační práci je provést na základě sestavení modelových příkladů a analýzy stávající legislativy v oblasti daně z příjmů komparaci daňového zatížení v oblasti daně z příjmů u činnosti závislé a samostatné.

1.2 Metodika řešení

Teoretická část práce je zaměřena na oblast daní, a to zejména na problematiku daně z příjmů fyzických osob. Zahrnuje literární rešerši, která byla provedena metodou kritické komparace literárních zdrojů, jež vycházejí z legislativy platné k 1. 1. 2024. Tato část nejprve popisuje charakteristiku daně obecně, dále její funkce, rozdělení daní na přímé a nepřímé a stručně také daňový systém ČR. Následující kapitola se zaměřuje konkrétně na daň z příjmů fyzických osob (DPFO). Vysvětluje subjekt, předmět a základ DPFO a zároveň osvobozené příjmy, které této dani nepodléhají. V závěru první části je představen postup výpočtu daňové povinnosti a také to, jakým způsobem a o jaké prvky je možné DPFO upravit.

V praktické části práce jsou sestaveny modelové příklady daňového zatížení fyzických osob, u kterých dochází k základnímu výpočtu konkrétní daňové povinnosti. Ta je dále upravována v několika variantách, podle aktuálních životních situací daňových poplatníků. V závěru této části je provedena analýza a komparace jednotlivých modelových situací s následným vyhodnocením jejich vlivu na konečnou daňovou povinnost během daného kalendářního roku. Praktická část je kompletně zpracována podle legislativy platné k 1. 1. 2024.

2 Daň a daňový systém

2.1 Definice daně

Termín daň je mezi lidmi běžně užívaný a jeho obecný význam je jasný, nicméně správné teoretické vymezení tohoto pojmu je obtížnější. Kubátová (2018) popisuje daň jako finanční transfery ze soukromého sektoru do sektoru veřejného. Segal (2012, s. 12) uvádí, že daň je opatření, které je primárně určeno k získání příjmů, aby vláda mohla plnit svou povinnost zajišťování obecného blaha a ochranu svých občanů, stejně tak jako splácet své dluhy a Nováková & Králová (2021, s. 38) užívají tuto základní definici: „Obecně daně představují povinné zákonem určené platby do veřejných rozpočtů, které mají zajistit dostatečnou tvorbu veřejných finančních prostředků.“

Různí autoři uvádí různé definice daně, ale ve většině z nich se vyskytují shodné charakteristiky, které daň vymezují. Těmi jsou povinnost, nenávratnost, neúčelovost a neekvivalentnost a současně povinnost splňovat skutečnost, že jde o zákonem stanovenou platbou do veřejného rozpočtu (Kubátová, 2018; Široký, 2008).

Povinnost a nenávratnost platby jsou prvními dvěma zmíněnými charakteristikami daně. První z vlastností znamená, že ekonomické subjekty mají povinnost platit daně, které jim jsou zákonem uloženy. Nenávratnost dále znamená, že pokud tento subjekt daň již jednou zaplatí, stát nemá povinnost daň navrátit. Další vlastností je neúčelovost, což znamená, že není předem určeno, kam budou vybrané finanční prostředky směřovat. Přesto ale u některých daní lze předpokládat jejich budoucí využití na základě jejich pojmenování. Poslední vlastností daní, která je uvedena výše je neekvivalentnost. Z této charakteristiky vyplývá, že poplatníkovi nevzniká žádný nárok na protiplnění ze strany státu (Nováková & Králová, 2021; Klimešová, 2018).

Nováková & Králová (2021) upozorňuje také na to, že daně nelze hradit nepeněžní formou, protože mají tzv. peněžitý charakter plnění.

Daňovou problematiku lze posuzovat z právního a ekonomického hlediska. Právní hledisko definuje daň jako vše, co v daňových zákonech nese název „daň“, zatímco hledisko ekonomické, tzv. širší pojetí daně, považuje za daň veškeré další platby, které splňují charakteristické vlastnosti daně, i když nemusí nést označení „daň“ ve svém názvu. Příkladem jsou zdravotní a sociální pojištění, která jsou z tohoto pohledu také považována za daně (Vančurová, 2021).

2.2 Funkce daní

Daně jakožto důležitý nástroj ekonomické politiky, vykonávají několik klíčových funkcí, vyplývajících z hlavních ekonomických úloh veřejného sektoru. Nejstarší funkcí daní je funkce fiskální. Jde o primární funkci daní, která spočívá v naplnění veřejného rozpočtu tak, aby stát mohl následně financovat veřejné výdaje obyvatelstva. Široký (2008) dále uvádí následující 3 základní funkce:

- Funkce alokační

Pokud v určitém sektoru chybí investice, je nutné do této oblasti vložit prostředky, zatímco v oblasti s přebytkem je třeba financování snížit. Alokační funkce zajišťuje optimální rozdělení prostředků, aby byly využity co nejefektivněji.

- Funkce (re)distribuční

Využívá daně jako nástroj pro zmírnění sociálních a důchodových rozdílů mezi jednotlivými subjekty. Vláda reguluje tyto rozdíly pomocí transferových plateb, které umožňují přerozdělení zdrojů v rámci společnosti, což by mělo vést k větší sociální spravedlnosti a rovnosti.

- Funkce stabilizační

Účelem stabilizační funkce je dosáhnout dvou hlavních cílů – cenové stability a zaměstnanosti. To je zajišťováno pomocí snižování cyklických výkyvů v ekonomice. Přičemž v období konjunktury (ekonomický růst), stát zavádí vyšší daně, aby mohl tvořit finanční rezervy. Naopak v období stagnace (pokles ekonomické aktivity), jsou daně snižovány a státní ekonomika je finančně dotována z vládního rozpočtu.

Vančurová a kol. (2020) doplňuje seznam funkcí daní ještě o funkci stimulační. Ta funguje na jednoduchém principu. Jelikož subjekty odvádějící daně, považují tento úkon

za určitou formu ztráty, rádi využijí možnosti redukce své daňové povinnosti. Stát poskytuje různé formy daňových úspor a úlev. Přičemž pozitivními stimuly jsou např. slevy na dítě nebo snížení rizika pro podnikatele tím, že je možné snížit základ daně o ztrátu z podnikání. Naopak např. vysoké zdanění alkoholu, cigaret či dalších výrobků škodících zdraví slouží jako negativní stimul, který má odrazovat od koupě těchto produktů (Černá et al., 2021).

2.3 Daňový systém ČR

„Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají. Daňový systém zahrnuje rovněž vztahy mezi jednotlivými daněmi a pravidla, podle kterých se daně vybírají.“ (Vančurová et al., 2020, s. 53).

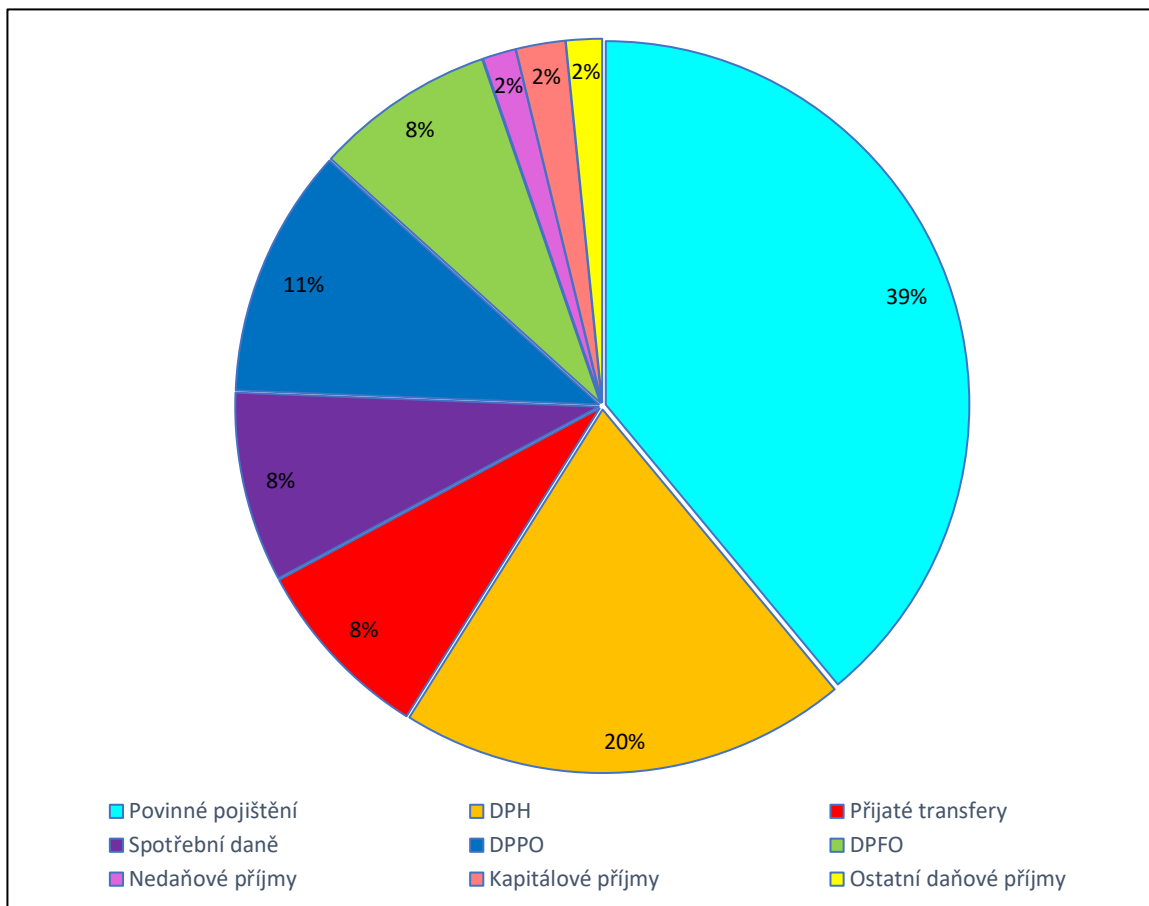
Existují dva základní pohledy, kterými lze na daňový systém nahlížet. Prvním, který je nedílnou součástí daňového systému ČR jsou právní předpisy. Z tohoto pohledu se jedná o relativně rozsáhlý systém obsahující 10 základních právních předpisů, které upravují problematiku fungování ČR. Následně druhým pohledem je souhrn daní, které jsou vybírány na daném území, v tomto případě na území ČR (Černá et al., 2021). Jednotlivé daně zahrnuté do českého daňového systému, budou představeny v následující kapitole této práce.

Kubátová (2018) uvádí, že daňový systém je ovlivněn několika faktory, zejména ekonomickými, politickými, kulturně-historickými a administrativně-institucionálními. Dále také hovoří o vlivu globalizace a technického pokroku.

Černá a kol. (2021) zmiňuje v problematice daňového systému ČR dva důležité pojmy. Jsou jimi daňová kvóta a daňový mix. Daňová kvóta představuje mezinárodní srovnávací ukazatel, který zobrazuje podíl daní na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) konkrétního státu. Pro výpočet daňové kvóty je využívána jednoduchá rovnice: výnos odváděných daní/HDP. Druhým pojmem je daňový mix, který vypovídá o tom, které z daní jsou v příslušném státu upřednostňovány oproti jiným. Daňový mix se znázorňuje podílem výnosů z konkrétních druhů daní a celkovým daňovým výnosem státu.

V následujícím grafu (Obr. 1) je představen daňový mix ČR z roku 2024.

Obr. 1 – Daňový mix ČR pro rok 2024

Zdroj: vlastní zpracování podle: „Státní rozpočet 2024 – exekutivní shrnutí (2023)“; 2024

2.4 Členění daní

Daně lze rozdělit několika různými způsoby, podle celé řady kritérií či vlastností. Široký (2008) uvádí kromě základní klasifikace, která spočívá v rozdělení podle vazby na důchod poplatníka, také klasifikace daní dle subjektu daně, dle objektu daně, dle jejich respektování příjmových poměrů poplatníka, dle okruhu jejich platnosti a stupně závaznosti, dle platné národní legislativy nebo podle metodiky OECD. V této práci bude uvedeno pouze nejběžnější rozdělení, které dělí daně na přímé a nepřímé (podle vazby daně na důchod poplatníka).

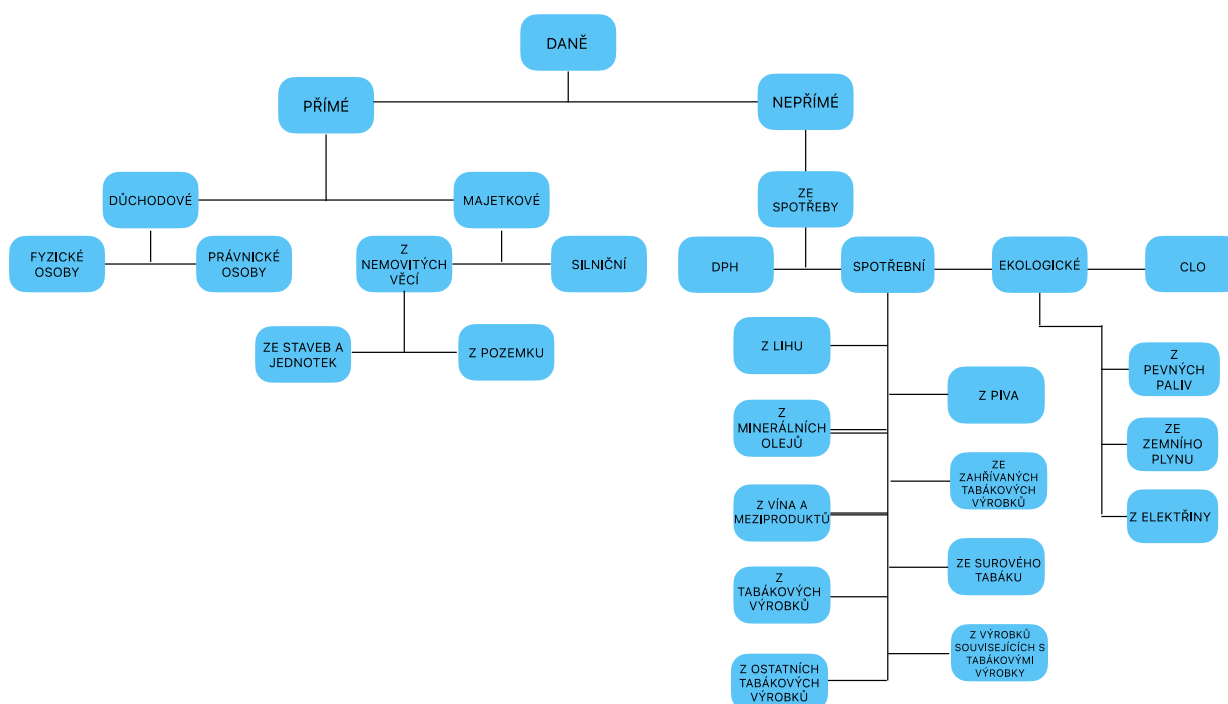
„Přímé daně jsou bezprostředně vyměřeny poplatníkovi na základě jeho důchodu nebo majetku a předpokládá se, že jejich výše jde na úkor důchodu osoby, které jsou předepsány, a ta se jim nemůže vyhnout, nemůže jejich část přenést na další ekonomické

subjekty. Daně jsou adresné a přihlížejí k majetkové či důchodové situaci osoby, která si jejich výši mnohdy vypočítává sama a sama si je odvádí, či alespoň jejich hodnotu zná (např. výplatního lístku).“ (Široký, 2008, s. 49).

„U nepřímých daní jsou plátce a poplatník dvě různé osoby, což znamená, že subjekt, který daň odvádí, tyto daně neplatí z vlastního důchodu, ale jedná se o typ daní, které kupující zaplatí v ceně zboží a odvede je prodávající.“ (Kubátová, 2018, s. 20).

Hlavním rozdílem mezi těmito daněmi je, zda je poplatník daně současně i jejím plátcem, nebo je-li odvod určité daně převeden na jiný subjekt.

Obr. 2 – Dělení daní v daňovém systému ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle Marková (2024); 2024

2.4.1 Přímé daně

Přímé daně se dělí do dvou základních skupin – daně z příjmů a daně majetkové. Každá z těchto skupin se dále rozděluje do dalších kategorií. Daň z příjmů se dělí na daň z příjmů

fyzických osob a daň z příjmů osob právnických. Majetkové daně zahrnují daň silniční a daň z nemovitých věcí, která se dále dělí na daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek.

Daň z příjmů

Upravuje ji zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Podle tohoto zákona jsou řešeny:

- **Daň z příjmů fyzických osob**

Jedná se o problematiku, která je klíčovým tématem této bakalářské práce, a proto jí bude autorka následně věnovat celou vlastní kapitolu.

- **Daň z příjmů právnických osob**

Poplatníci daně z příjmů právnických osob jsou takový poplatníci, kteří nejsou osobami fyzickými. V § 17 ZDP jsou uvedeny konkrétně právnické osoby, organizační složky státu a fondy podílové upravující podle zákona investiční společnosti a investiční fondy; fondy svěřenecké; fondy, které jsou ve správě Garančního systému finančního trhu; fondy penzijní společnosti; dále podfond akciové společnosti s proměnným základním kapitálem a jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena, poplatníkem. Poplatníci DPPO se dělí podle 2 základních kritérií. Prvním je, zda jsou daňovými rezidenty či nerezidenty a druhým, jedná-li se o veřejně prospěšné poplatníky či podnikatelské subjekty (Černá et al., 2021). Podle § 18 odst. 1 ZDP jsou předmětem DPPO příjmy z veškerých činností a z nakládání s veškerým majetkem., pokud není stanoveno jinak. Pro výpočet daně z příjmů právnických osob je potřeba mít přehled o nezdaněném hospodářském výsledku za uplynulý kalendářní rok. Sazba daně u DPPO je ve výšce 21 % (Marková, 2024).

Daně majetkové

Majetkové daně zahrnují dva typy daní. Daň z nemovitých věcí, kterou upravuje zákon č. 388/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí a daň silniční, jejíž podoba je definována v zákoně č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

- **Daň z nemovitých věcí**

Daň z nemovitých věcí obsahuje daň z pozemku a daň ze staveb a jednotek. Zde je příhodné zmínit, že od 1. 1. 2024 došlo k razantnímu zvýšení sazeb daní z nemovitých věcí. V průměru se jedná o nárůst 80 %. Nově byl také zaveden tzv. inflační koeficient, který má sloužit k zamezení každoročnímu reálnému snižování daně. „Na zdaňovací období roku 2024 je inflační koeficient stanoven na základě přechodných ustanovení zákona o dani z nemovitých věcí ve výši 1.“ („Přehledně: Které změny přinese rok 2024 nejen pro občany“, 2023). Následně budou konkrétní daně blíže rozebrány.

- **Daň z pozemků**

Daň z pozemků je popsána v zákoně č. 388/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, přesněji v jeho druhé části. V § 2 ZDNV je předmět této daně charakterizován takto: „Předmětem daně z pozemků jsou pozemky na území České republiky evidované v katastru nemovitostí.“ Spadají sem například orné půdy, vinice, chmelnice, zahrady, ovocné sady, trvalé travní porosty, lesy, rybníky s intenzivním chovem ryb, stavební pozemky a další. Základ daně a zároveň i sazba daně je určována podle typu pozemku. Poplatníkem této daně je podle §3 především osoba, která je vlastníkem pozemku nebo pokud je jeho nájemcem, pachtýřem či uživatelem (za předpokladu, že se shodují s definovanými podmínkami, které jsou stanoveny v zákoně) a další specifické případy jsou vypsány ve 2. odst. zmíněného paragrafu.

- **Daň ze staveb a jednotek**

Předmětem daně jsou podle § 7 ZDNV zdanitelné stavby (ZDNV je ještě blíže specifikuje) a jednotky, které se nacházejí na území České republiky, a které se pro účely DNV rozumí jako dokončené či užívané. Příkladem předmětu této daně jsou rodinné domy a budovy pro rodinnou rekreaci, obytné domy, garáže, budovy pro účely podnikání a další. Základem daně je výměra zastavěné plochy v m² podle stavu k 1. 1. zdaňovacího období. Sazba daně je počítána u různých budov různě vysokými částkami na 1 m², protože se řídí několika konkrétně definovanými podmínkami, jako je typ budovy, počet nadzemních podlaží nebo podle koeficientu stanoveného obcí, v jejímž katastrálním území je daná budova či jednotka zapsána a další. Poplatník daně ze staveb a jednotek je v § 8 ZDNV vymezen jako osoba, která je vlastníkem zdanitelné stavby nebo jednotky nebo pokud je jeho nájemcem, pachtýřem či uživatelem (za předpokladu, že se shodují s

definovanými podmínkami, které jsou zde stanoveny) a další specifické případy jsou vypsány ve 2. odst. zmíněného paragrafu.

- **Silniční daň**

Silniční daň se vztahuje na motorová vozidla, která jsou využívána k podnikatelské činnosti, i za předpokladu, že vlastníkem je soukromá osoba a vozidlo tak není zapsáno v obchodním majetku. Od 1. 1. 2023 došlo k významným změnám týkajících se silniční daně. Za prvé byla zcela zrušena silniční daň pro osobní automobily, autobusy a nákladní automobily, které nedosahují hmotnosti 12 tun. Druhou novinkou je skutečnost, že v současnosti ji lze uhradit jednou platbou za celý rok. Byla tedy zrušena povinnost čtvrtletních záloh. („Kalkulačka silniční daně“, n.d.). Dále došlo ke změně k 1. 1. 2024, ze které plyne, že poplatníkem daně silniční je především osoba, která je zapsána jako provozovatel zdanitelného vozidla v registru silničních vozidel. Veškeré podmínky, pro to, kdo a za jakých okolností je dále poplatníkem této daně jsou definovány v zákoně č. 16/1993 Sb., o dani silniční, konkrétně v § 4.

2.4.2 Nepřímé daně

Jedná se o daně ze spotřeby, které poplatníci platí v rámci nákupu zboží. Tyto daně lze rozdělit na daně univerzální a daně selektivní. Univerzální daní je daň z přidané hodnoty, která se vyznačuje tím, že je zakomponována do cen v podstatě veškerého zboží či služeb. Na druhou stranu daně selektivní jsou daně ze spotřeby a také daně ekologické, ty se vztahují pouze na určité druhy zboží. Prostřednictvím nepřímých daní roste cena za zboží a služby pro konečného spotřebitele, tudíž tyto daně jsou zaplacený nepřímo prostřednictvím nákupu. Plátce daně, většinou právnická osoba prodávající službu nebo zboží, je následně odpovědný za odvod konkrétní daně státu. Do nepřímých daní se z hlediska ekonomického řadí také clo díky jeho charakteristickým vlastnostem, které jsou shodné s vlastnostmi daní.

- **Daň z přidané hodnoty (DPH)**

DPH je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Jde o daň univerzální, jak již bylo zmíněno výše. Na platbách DPH se účastní každý poplatník, což ji činí jedním z nejdůležitějších příjmů plynoucích do státního rozpočtu. K 1. 1. 2023

nastala poměrně zásadní změna tohoto zákona, týkající se plátců DPH. Došlo k navýšení limitu obratu pro povinnou registraci k platbě DPH z částky 1 000 000 Kč na částku 2 000 000 Kč. Jak uvádí Marková (2024, s. 2498): “Plátcem daně se stane osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 2 000 000 Kč, s výjimkou osoby, která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.“ Přičemž pro osoby povinné k dani, které překročily obrat 1 000 000 Kč, ale zároveň nedosáhly obratu 2 000 000 Kč, jsou v platnosti důležitá přechodná ustanovení. DPH se uplatňuje i na dodání zboží, poskytnutí služby, pořízení zboží ze zahraničí a dovoz zboží, to vše ale jen za předpokladu, že místem plnění je tuzemsko. K datumu 1. 1. 2024 došlo následně k další významné změně, která se týká sazeb DPH. Základní sazba vztahující se na velkou většinu zboží a služeb je stále 21 %, novinkou je ale zařazení do této kategorie např. nealkoholických nápojů, čepovaného piva, služeb kadeřníků, sběr komunálního odpadu a další. Ke změně došlo také u snížené sazby daně, přičemž první a druhá snížená sazba, které byly v minulých letech ve výši 10 % a 15 % jsou sloučeny v jednu společnou sazbu, která je stanovena na 12 %. V důsledku této změny dochází ke snížení DPH například pro potraviny, zdravotnické pomůcky nebo třeba pro leteckou hromadnou obsluhu, zdravotní a sociální péči atd. Na druhou stranu ale pro ostatní kategorie, kterými jsou např. léky, kojenecké potřeby, knihy nebo také ubytovací služby, pozemní hromadná doprava, vstupenky na kulturní či sportovní akce a další z této změny plyne zvýšení sazby a tudíž i cen.

- **Spotřební daně**

Daně spotřební upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Jsou řazeny do daní selektivních, což znamená, že se vztahují jen na určité zboží. Obvykle jsou spotřební daní zatíženy produkty, které mají negativní vliv na životní prostředí nebo na lidské zdraví. Patří sem daně z minerálních olejů, z lihu, z vína a meziproductů, z tabákových výrobků, ze zahřívavých tabákových výrobků, z ostatních tabákových výrobků, z výrobků souvisejících s tabákovými výrobky a daň ze surového tabáku.

- **Ekologické daně**

V České daňové soustavě jsou definovány zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Součástí ekologických daní je daň ze zemního plynu, z pevných paliv a z elektřiny.

- **Clo**

Jedná se o částku, kterou vybírá příslušný celní úřad České republiky při přechodu zboží ze zahraničí do ČR. Clo se nevybírání v rámci Evropské unie díky tzv. celní unii, což znamená, že státy v této unii mezi sebou zrušily veškeré celní poplatky a vůči zbytku světa fungují jako jeden celek, který si za dovoz zboží na své území stanovil stejné sazby. V praxi to znamená, že clo je vybíráno až na vnějších hranicích Evropské unie.

3 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob spočívá ve zdaňování osobních důchodů, proto je také často označována jako daň důchodová. Je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který obsahuje celkem 42 paragrafů. Zákon je uspořádán do 7 částí, které jsou vyjmenovány níže:

- část první (§ 2 - § 16b) – daň z příjmů fyzických osob,
- část druhá (§ 17 - § 21a) – daň z příjmů právnických osob,
- část třetí (§ 21b - § 38fa) – společná ustanovení,
- část čtvrtá (§ 38g - § 38zh) – zvláštní ustanovení pro vybírání daně z příjmů,
- část pátá (§ 39 - § 39a) – registrace,
- část šestá (§ 39p - § 39q) – pravomoci vlády a ministerstva financí,
- část sedmá (§40 - § 42) – přechodná a závěrečná ustanovení.

3.1 Subjekt daně

Tento subjekt může být buď v roli poplatníka nebo plátce. Pro správné chápání této terminologie je důležité definovat oba tyto pojmy. Poplatníci daně z příjmů, jsou ti, kteří nesou daňové břemeno a jejich povinností je daň zaplatit. Jde o daňový subjekt, jehož příjmy, majetek nebo činnosti podléhají dani. Plátce daně je pověřen vypočtením výše daně, jejím výběrem a má také zodpovědnost za její odvedení. Přičemž jedna osoba může vystupovat jako poplatník i plátce zároveň. Pokud je poplatník zaměstnancem, nejčastěji je plátcem daně zaměstnavatel. V případě, že má konkrétní zaměstnanec ještě další zdanitelné příjmy nebo chce uplatnit některé daňové úlevy či úspory, má povinnost podat daňové přiznání a stává se tak zároveň i plátcem daně. Stejně tak je tomu i v případě OSVČ, který je nositelem daňového břemene, ale zároveň je zodpovědný za vyměření daně i její odvod.

§ 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů uvádí, že poplatník daně z příjmů fyzických osob musí být vždy buďto daňovým rezidentem České republiky anebo daňovým nerezidentem.

3.2 Předmět daně

„Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou podle zásady všeobecnosti veškeré příjmy, které zvyšují užitek poplatníka, a to bez ohledu na jejich formu, např. zda se jedná o příjem peněžité či naturální apod.“ (Vančurová et al., 2020, s. 83).

Z předchozího tvrzení vyplývá, že k dosažení příjmů lze dojít např. i formou směny.

„Zatímco vyčíslení peněžního příjmu je dáno hodnotou přijatých nebo získaných finančních prostředků, v případě nepeněžního příjmu je třeba určit jeho ocenění (finanční hodnotu).“ (Vychopen, 2023, s. 34).

Nepeněžní příjem je oceňován především podle zvláštního právního předpisu, který upravuje oceňování majetku (zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku).

Zákon o dani z příjmů fyzických osob obsahuje široký výčet příjmů, které jsou předmětem této daně. Ty jsou rozděleny do pěti skupin, kterými jsou: příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. Přirozeně také zde, jako i u jiných daní, jsou v zákoně o dani z příjmů uvedeny také výjimky, které jsou z předmětu daně vyňaty nebo od daně osvobozeny, tyto příjmy dani z příjmů nepodléhají (Černá et al., 2021).

„Příjmy vyňaté ze zdanění jsou takové příjmy, které se z hlediska předmětu daně za příjem nepovažují, a proto se nezdaňují, ale také k nim poplatník nemůže uplatnit odpočty ani jiná zvýhodnění s nimi související.“ (Vančurová et al., 2020, s. 87).

Předmětem daně z příjmů nejsou například úvěry či zápůjčky, příjmy z rozšíření rozsahu společného jmění manželů nebo z jejich společného vypořádání, příjem, který plyne daňovému nerezidentovi vypomáhajícímu s domácími pracemi v zahraničí (au-pair), příjem vzniklý vypořádáním mezi podílovými spoluvlastníky a další (Macháček, 2021).

3.3 Příjmy osvobozené od daně

Osvobození od daně z příjmů se vztahuje na příjmy definované v § 4 ZDP. Jelikož celkový výčet příjmů osvobozených od daně z příjmů je velice obsáhlý, Vančurová (2021) zmiňuje pouze základní kapitoly nejdůležitějších a nejfrekventovanějších případů, kterými jsou:

- **Příjmy z prodeje majetku**

Zde lze hovořit především o prodeji použitého majetku. Například pokud je potřeba obměnit konkrétní osobní zařízení za nové, je možnost staré použité zařízení prodat za určitou sníženou cenu oproti ceně původní (pokud subjekt vlastní starší verzi mobilního telefonu a chce si zakoupit nový, má možnost starý model prodat bez zdanění za zlomek původní ceny). Při takovém prodeji jsou důležité tzv. časové testy, které udávají, nejkratší možnou dobu, kterou je nutné mít daný majetek ve svém vlastnictví, a to z důvodu zamezení zneužití tohoto osvobození se zřetelnou snahou o zisk. Při prodeji hmotné movité věci jako je motorové vozidlo/letadlo/lod', by měla být doba mezi nabytím a prodejem delší než 1 rok, zatímco při prodeji nemovitých věcí by tato doba měla dosahovat 5 nebo 10 let, podle toho, v jakém roce došlo k nabytí konkrétní nemovitosti (1. 1. 2021 byl časový test prodloužen z 5 let na 10 let). U tohoto případu existují 2 výjimky, které umožňují velké části prodávajícím (pokud jejich nemovitost není zahrnuta v obchodním majetku) osvobození od daně z prodeje i pokud časový test nesplňují. První, pokud jde o prodej rodinného domu, kde prodávající měl bydliště minimálně dva roky bezprostředně před prodejem nebo druhou, použije-li prodávající veškeré finance získané prodejem nemovitosti na uspokojení další vlastní bytové potřeby, která musí proběhnout do jednoho roku od obdržení kupní ceny (§ 4 zákona č. 586/1992 Sb.)

- **Pojistná plnění a náhrady škody**

Od daně je osvobozena přijatá kompenzace za vzniklé majetkové či nemajetkové újmy a pojistná plnění plynoucí z pojištění odpovědnosti za škodu nebo cestovního pojištění. Toto osvobození od daně nezahrnuje např. náhradu za ztrátu příjmu, náhradu za škodu způsobenou poplatníkem v souvislosti s nájmem nebo plnění z pojištění odpovědnosti za škodu, která se udála v souvislosti s činností, která je pro poplatníka příjmem z podnikání a další (Marková, 2024).

- **Příjmy sociálního charakteru, příjmy z veřejných zdrojů atd.**

Příjmy získané v podobě dávek nebo služeb z nemocenského pojištění, důchodové pojištění, sociálního zabezpečení, dávek pro osobu se zdravotním postižením nebo například dávky pro pěstounskou péči s výjimkou odměny pěstouna, dále se sem řadí pravidelně vyplácený důchod či penze nejvýše do 36násobku minimální mzdy nebo také příjem ve formě studijního stipendia ze státního rozpočtu a mnoho dalších (Marková, 2024).

- **Bezúplatné příjmy**

V minulosti většina bezúplatných příjmů podléhala dani darovací nebo dani dědické. Jakmile byly tyto daně zrušeny, staly se bezúplatnými příjmy osvobozenými od daně. Jedná se o příjmy z nabytí dědictví či odkazem, příjmy plynoucí z daru, příjmy na humanitární či charitativní účely a další (Vančurová, 2021).

3.4 Dílčí základy daně

„Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6-10 není stanoveno jinak.“ (Marková, 2024, s. 135). Zdanitelné příjmy jsou rozděleny do pěti dílčích základů, které svým součtem u jednotlivých poplatníků (pokud jim plyne v jednom zdaňovacím období souběžně dva či více druhů příjmů) tvoří celkový základ daně. Zmíněnými dílčími základy daně, které budou probrány níže, jsou (Vychopeň, 2023):

- příjmy ze závislé činnosti § 6,
- příjmy ze samostatné činnosti § 7,
- příjmy z kapitálového majetku § 8,
- příjmy z nájmu § 9,
- ostatní příjmy § 10.

3.4.1 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6 ZDP)

Příjmy ze závislé činnosti a problematika jejich zdaňování je uvedena v § 6 ZDP. Jak uvádí Vančurová (2021), tento druh příjmů je považován za základ osobní daně z příjmů, jelikož se zde zdaňují mzdy a platy. Nováková a Králová (2021, s. 474) uvádějí, že: „Příjmy ze závislé činnosti lze vymezit jako veškerá plnění, která zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům.“

Pro příjmy ze závislé činnosti je důležité rozdělení rolí, které zastávají subjekty daně. V tomto případě jsou poplatník a plátce většinou dvě různé osoby. Poplatníkem daně ze závislé činnosti je zaměstnanec vykonávající činnost na základě pokynů a požadavků zaměstnavatele, který má povinnost mu za tuto práci vyplácet mzdu či plat. Na druhé straně je plátce daně, kterým je zaměstnavatel odvádějící daň za svého zaměstnance, jenž

je sražena z jeho mzdy. Výjimka nastává tehdy, pokud zaměstnanci plynou další zdanitelné příjmy za dané zdaňovací období nebo pokud má zájem o uplatňování daňových úspor a úlev.

Definice pojednávající o příjmech ze závislé činnosti pro účely zdaňování v ČR zní podle § 6, odst. 1., písm. a) ZDP takto: „Příjmy ze závislé činnosti jsou plnění v podobě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce.“ Kategorie příjmů ze závislé činnosti je ale mnohem obsáhlejší a zahrnuje dále také funkční požitky, definované jako odměny za výkon funkce například poslance, člena vlády, jednatele apod., dále příjmy za práci člena družstva, společníka ve společnosti s ručením omezeným a komanditisty v komanditní společnosti nebo odměny člena orgánu právnické osoby či likvidátora, náhrady mezd, výdajů či jiná odškodnění spojovaná s minulým, současným nebo budoucím výkonem činnosti, ze které plynou příjmy výše zmiňované (Černá et al., 2021; Marková, 2024).

Kromě výše uvedených příjmů, jsou předmětem daně z příjmů ze závislé činnosti také např. nepeněžité plnění či zvýhodnění poskytovaná zaměstnanci z fondu kulturních a sociálních potřeb, ve formě stravování, nealkoholických nápojů, odborného rozvoje zaměstnanců či rekvalifikace, stejně tak jako peněžní plnění ve formě připojištění se státním příspěvkem nebo penzijního či životního pojištění. Tato kategorie příjmů je ale od daně z příjmů ze závislé činnosti osvobozena (Marková, 2024).

Naopak za příjmy ze závislé činnosti nejsou považovány náhrady za cestovní výdaje, zaměstnancem přijaté zálohy od zaměstnavatele, náhrady za opotřebení vlastních předmětů a zařízení, povinná plnění zaměstnavatele na vytváření a dodržování pracovních podmínek pro výkon práce (Marková, 2024).

3.4.2 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP)

Pro správné chápání této kapitoly, je důležité nejprve definovat spojení samostatná činnost. „Samostatná činnost je z nejobecnějšího hlediska činnost, kterou osoba vykonává vlastním jménem a na vlastní účet. Je-li hlavním smyslem takové činnosti

dosažení důchodu, resp. zisku, pak se jedná z pravidla o podnikání.“ (Vančurová, 2021, s. 537).

Dalším pojmem, který je nutno vysvětlit je termín podnikání, respektive podnikatel. Definice z občanského zákoníku zní podle § 420 odst. 1 takto: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

Příjmy ze samostatné činnosti se rozumí podle § 7 odst. 1 ZDP jako příjmy z podnikání v zemědělské výrobě, lesním a vodním hospodářství, příjmy ze živnosti anebo z jiného podnikání vyžadující podnikatelské oprávnění (např. daňoví poradci, auditoři, notáři atd.) a dále podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti. Kromě toho jsou příjmem ze samostatné činnosti také příjmy (nejsou-li uvedeny v § 6) z užití nebo poskytnutí autorského práva či práv z průmyslového vlastnictví a stejně tak i příjmy za nájem z obchodního majetku firmy nebo z výkonu nezávislého povolání (nejedná-li se o podnikání, např. umělec, sportovec na profesionální úrovni).

Obecný základ daně je u příjmů ze samostatné činnosti stanoven jako příjmy, snížené o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud jsou v prokazatelné výši. Není možné, aby osobě vykonávající samostatnou činnost nebylo umožněno uplatnění výdajů. Výše daňové povinnosti podnikatele má být vypočtena spíše z rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou zboží, ne z hrubé tržby (Vančurová, 2021).

Poplatník má následující 3 možnosti, jak výdaje uplatnit:

- Výdaje ve skutečné výši

Pokud chce poplatník uplatňovat výdaje ve skutečné výši, má povinnost vycházet z jednoho ze dvou typů evidencí – vedení účetnictví nebo daňová evidence. Pokud si poplatník zvolí vedení účetnictví, musí ho vést dle platného zákona o účetnictví. V druhém případě, kdy si zvolí vést daňovou evidenci, jejíž zpracování se řídí zákonem o dani z příjmů, eviduje poplatník pouze příjmy a daňově uznatelné výdaje.

- Paušální výdaje

Uplatňování paušálních výdajů je umožněno všem podnikatelům na základě určitých podmínek podle konkrétních druhů příjmů. Při této variantě není nutné vést ani jednu z výše uvedených evidencí. V následující tabulce jsou vypsány jednotlivé druhy příjmů s procentuálními sazbami a maximálními částkami, které lze výdaji uplatňovat.

Tab. 1 – Výše paušálních výdajů u jednotlivých druhů činností

Druh příjmu	Procentuální sazba paušálních výdajů	Maximální možná částka pro uplatnění
Příjmy z lesního a vodního hospodářství, zemědělské výroby či řemeslného podnikání	80 %	1 600 000 Kč
Příjmy ze živnostenského podnikání	60 %	1 200 000 Kč
Příjmy z nájmu majetku zařazeného do obchodního majetku firmy	30 %	600 000 Kč
Příjmy z nezávislého a jiného povolání a příjmy z využití a převodu duševních práv	40 %	800 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování podle § 7 odstavce 7 ZDP (Marková, 2024); 2024

„Poplatník daně z příjmů fyzických osob se může jak na počátku zdaňovacího období, v jeho průběhu anebo až v závěru zdaňovacího období rozhodnout dle výše očekávaných nebo dosažených zdanitelných příjmů a výdajů, zda uplatní výdaje prokazatelným způsobem, anebo uplatní paušální výdaje procentem z příjmů.“ (Macháček, 2021, s. 212).

- Paušální režim

Pokud OSVČ dosahuje nižších příjmů, má také možnost vstoupit do tzv. paušálního režimu. Za nižší příjmy jsou zde považovány ty, které nepřesáhnou částku 2 000 000 Kč. Pro účast v paušálním režimu je nutné splňovat několik podmínek, které upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Pokud se OSVČ rozhodne vstoupit do paušálního režimu, jeho povinností je platit tzv. paušální daň v podobě měsíčních paušálních záloh. Poplatník v paušálním režimu je však zproštěn povinnosti odevzdávat daňové priznání. Při vstupu do tohoto režimu je nutné přihlásit se do jednoho ze tří paušálních pásem. Tato volba je podmíněna výší příjmů ze samostatně výdělečné činnosti v předchozím kalendářním roce a zároveň činností, kterou osoba vykonává. Přestože se tato varianta

může zdát jako snadná alternativa pro odvod daně z příjmů a sociálního a zdravotního pojištění, má také některé nevýhody, kterými jsou nemožnost uplatňování daňových odpočtů a slev či zvýhodnění na dani. Zkrátka veškeré úpravy konané v daňovém přiznání jsou zde nemožné. Současně také není možné vykonávat závislou činnost nebo mít jiné příjmy stanovené v § 8 až 10 zákona o dani vyšší než 50 000 Kč.

3.4.3 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP)

Příjmy z kapitálového majetku neboli příjmy z finančního majetku jsou příjmy především z investic a dividend, úroků a výnosů, ale také dávky z penzijního připojištění se státním příspěvkem nebo příjmy z prodeje předkupního práva. Mezi kapitálové příjmy jsou pro daňové rezidenty ČR zahrnuty kapitálové příjmy plynoucí nejen z tuzemska, ale i ze zahraničí.

3.4.4 Příjmy z nájmu (§ 9 ZDP)

Příjmy z nájmu jsou druhem příjmů plynoucích z majetku. Do této kategorie je řazen nájem věcí movitých i nemovitých, stejně jako podnájem, pacht a podpacht. Existují však dvě základní výjimky. První nastává v momentě, když dochází k nájmu majetku zahrnutého do obchodního majetku. Takový příjem spadá do příjmů ze samostatné činnosti (§ 7), jak bylo zmíněno výše. Druhý případ se týká především nájmu hmotných movitých věcí, které nejsou pronajímány pravidelně. Tento příležitostný nájem je zdaňován podle § 10 ZDP, tedy jako ostatní příjmy. Naopak příjmy z nájmu nemovitých věcí jsou z pravidla zdaňovány podle § 9 ZDP (Vančurová, 2021).

Poplatník zde má, stejně jako u příjmů ze samostatné činnosti, dvě možnosti uplatnění výdajů. První variantou je uplatnění výdajů ve skutečné výši, pro kterou je nutné vést alespoň evidenci příjmů a výdajů v časové posloupnosti. Druhou možností je uplatnění výdajů paušálem s procentuální sazbou 30 %, pro které je podmínkou výdaje v maximální výši 600 000 Kč, jak je stanoveno v § 7 ZDP (Marková, 2024; Vančurová, 2021).

3.4.5 Ostatní příjmy (§ 10 ZDP)

Řadí se sem takové příjmy, které nebyly definovány jako dílčí základy v předchozích kategoriích příjmů, ale zvyšují majetek poplatníka. Lze tedy říct, že se jedná o příjmy,

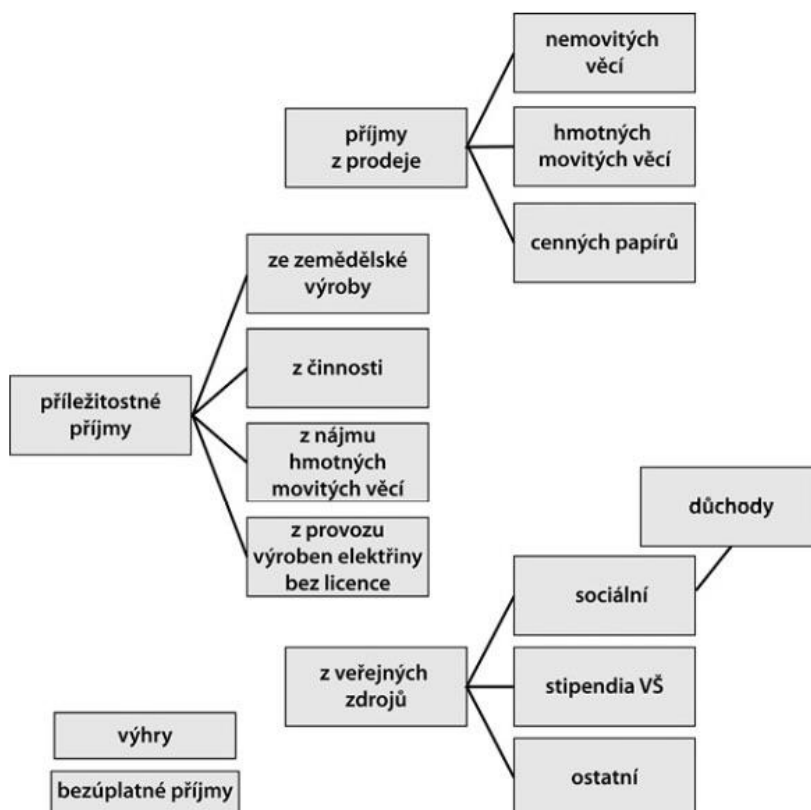
kteře neplynou z činnosti nebo z nakládání s majetkem. „Ostatní příjmy mají většinou příležitostný charakter a rozhodně je nelze považovat za hlavní zdroj příjmů poplatníka.“ (Dvořáková et al., 2019, s. 383).

Jejich základem daně je rozdíl mezi příjmy a výdaji skutečně vynaloženými k jejich dosažení. Výdaje jsou uplatňovány ke každému ostatnímu příjmu zvlášť a mohou být uplatněny vždy jen do výše daného příjmu. To znamená, že zde nelze dojít k daňové ztrátě.

Výjimkou pro uplatňování výdajů u ostatních příjmů jsou příležitostné příjmy ze zemědělské výroby a lesního či vodního hospodářství, pro které lze uplatnit paušální výdaje podle §7 ZDP.

Na následujícím obrázku (Obr. 3) jsou vypsány základní druhy ostatních příjmů

Obr. 3 – Základní druhy ostatních příjmů

Zdroj: Vančurová (2021, s. 981)

4 Zdaňování příjmů fyzických osob

4.1 Úprava základu daně, sazba a výpočet

Tato kapitola se zaměřuje na obecné stanovení příjmů ke zdanění poplatníka v daném zdaňovacím období, úpravě a zjištění přesného základu daně a následného výpočtu daňové povinnosti. Prvním krokem je uvědomění si a vypsání veškerých příjmů, které daný poplatník prokázal za konkrétní zdaňovací období. Následně je nutné sečíst veškeré tyto příjmy a vyloučit ty, které jsou zaznamenány v tabulce níže, tzn. příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob a nakonec příjmy, které tvoří samostatné základy daně (zdaněné srážkou u zdroje). Tyto položky budou od již zmíněného součtu příjmů odečteny. Tímto postupem vznikne poplatníkovi základ daně, který je možno dále upravovat (bude popsáno níže). V následující tabulce (Tab. 2) je přehledně zobrazeno stanovení příjmů ke zdanění.

Tab. 2 – Proces stanovení příjmů ke zdanění

Součet veškerých příjmů poplatníka během zdaňovacího období	
-	příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů fyzických osob (vyňaté ze zdanění)
-	příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob
-	příjmy tvořící samostatné základy daně (zdaněné srážkou u zdroje)
=	příjmy ke zdanění

Zdroj: vlastní zpracování podle Pavlásek & Hejduková (2011); 2024

Pokud má daňový poplatník dva či více druhů příjmů podle § 6 až 10 zákona o dani z příjmů fyzických osob, je možné tyto tzv. dílčí základy daně upravit o výdaje, které jsou stanovené u jednotlivých příjmů, a následně udělat jejich součet, pro zjištění celkového daňového základu.

V případě závislé činnosti není možné uplatnění výdajů, jelikož se předpokládá, že mzda či plat jsou poplatníkovi určeny k osobní spotřebě. U činnosti samostatné je naopak uplatňování výdajů běžným postupem při výpočtu základu daně, protože zde se vychází

z předpokladu, že OSVČ musel určité finance nejprve vydat, aby dosáhl příjmů a následně část příjmů musí opět investovat (Vančurová, 2021).

Možnost uplatnění výdajů u jednotlivých dílčích základů, je znázorněna v následující tabulce (Tab. 3).

Tab. 3 – Stanovení celkového základu daně

Dílčí základy daně (DZD)	Možnost uplatnění výdajů u jednotlivých příjmů
příjmy ze závislé činnosti (§ 6)	žádné výdaje
příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)	výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmu
příjmy z kapitálového majetku (§ 8)	žádné výdaje (existence jediné výjimky)
příjmy z nájmu (§ 9)	výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmu
ostatní příjmy (§ 10)	výdaje na dosažení příjmu
Součet dílčích základů daně (upravených o výdaje) = celkový daňový základ.	

Zdroj: vlastní zpracování podle Vančurová (2021); 2024

Získaný základ daně je možné dále ponížít o nezdánitelné části základu daně a o položky odčitatelné od základu daně. Takto upravený daňový základ je následně vynásoben příslušnou sazbou daně. Podle § 16 zákona o dani z příjmů fyzických osob sazba daně činí 15 %, pokud však částka základu daně nepřesahuje 36násobek průměrné měsíční mzdy. Pokud částka tuto hodnotu převyšuje, pro rok 2024 jde o částku 1 582 812 Kč ročně, sazba pro základ daně činí 23 %. Daňovou povinností poplatníka je výsledná hodnota, kterou je dále možno ponížít o slevy na dani, daňová zvýhodnění či již zaplacené zálohy na dani. Pokud odečty od daně přesahují výši daňové povinnosti, může vést ke vzniku tzv. daňového bonusu (to platí jen při uplatňování slevy na dítě), což je právo poplatníka požádat o vyplacení zbývající částky ze zvýhodnění na dani (jen za splnění určitých podmínek). Daňový bonus je tzv. negativní daní, nikoli přeplatkem na dani. Postup výpočtu daně je systematicky zaznamenán v tabulce (Tab. 4).

Tab. 4 – Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob

Základ daně (součet dílčích základů daně)	
-	nezdanitelná část základu daně/ položky odečitatelné od základu daně (§ 15, § 34 ZDP)
=	základ daně po odečtení nezdanitelných a odečitatelných položek
x	sazba daně (§ 16 ZDP)
=	daň před slevami
-	slevy na dani (§ 35, § 35ba, § 35bb ZDP)
-	daňová zvýhodnění (§ 35c ZDP)
=	daň po slevách a daňovém zvýhodnění nebo daňový bonus
-	zaplacené zálohy na dani
=	daňový doplatek/přeplatek

Zdroj: vlastní zpracování podle Černá et al. (2021); 2024

4.1.1 Nezdánitelné části základu daně

Jedná se o položky nezdanitelné, které snižují základ daně z příjmů. Pro uplatnění každé takové položky je zásadní podmínkou doložit určité potvrzení či doklad, který dokáže prokázat jednotlivé odpočty. Je nutno vzít v potaz také skutečnost, že každá z položek má podmínky pro maximální výši odpočtu.

Podle § 15 ZDP jsou za nezdanitelné části daně považovány např. úroky z hypotéčního úvěru nebo z úvěru ze stavebního spoření, příspěvek poplatníka na jeho penzijní připojištění, pojištění či spoření nebo také platby na životní pojištění a dary neboli bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely. Dříve se sem řadily také odborové příspěvky a platby za zkoušky ověřující profesní kvalifikaci. Tyto položky byly ale s platností od roku 2024 ze seznamu nezdanitelných částí daně vyjmuty a nedají se nadále uplatňovat.

4.1.2 Odečitatelné položky

Další možností, jak snížit základ daně jsou tzv. odečitatelné položky, které jsou popsány v ZDP pod § 34. Řadí se sem např. výdaje související s podporou výzkumu a vývoje nebo

výdaje na podporu odborného vzdělávání a dále také daňová ztráta, kterou je možné uplatnit po dobu následujících 5 let, za období předchozích 2 let, a to až do výše 30 000 000 Kč.

4.1.3 Slevy na dani

„Poplatník daně z příjmů může uplatnit řadu slev na dani, a tím snížit vypočtenou daň z příjmů.“ (Hnátek, 2022, s. 14). Hlavním rozdílem mezi odečitatelnými položkami a slevami na dani je, že zatímco odečitatelné položky snižují základ daně, ze kterého se daňová povinnost teprve vypočítá, slevy na dani se uplatňují až po tomto výpočtu, v momentě, kdy už je výše daňové povinnosti před slevami známa. Z toho plyne, že slevy na dani přímo snižují částku, kterou poplatník na dani z příjmů zaplatí. Veškeré slevy je možné uplatnit podle délky období, ve kterém je výdělečná činnost vykonávána, takže za každý měsíc lze uplatnit pouze jednu dvanáctinu celkové výše roční slevy. Výjimkou je základní daňová úleva – sleva na poplatníka, kterou má právo uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob v plné roční výši.

Po odečtení slev na dani může v některých případech dojít k tomu, že daňová povinnost bude nižší než slevy, které na ní byly uplatněny. V tom případě je možno odečíst slevy jen ve výši určené daňové povinnosti, nikoliv vyšší.

Poplatníci DPFO mají možnost využít slevy na dani specifikované v § 35 ZDP v následující roční výši:

- Sleva na poplatníka – 30 840 Kč
- Sleva na invaliditu 1. a 2. stupně – 2 520 Kč
- Sleva na invaliditu 3. stupně – 5 040 Kč
- Sleva na manžela/ku pečující o dítě do 3 let – 24 840 Kč
- Sleva na držitele průkazu ZTP/P – 16 140 Kč
- Sleva na manžela ZTP/P pečující o dítě do 3 let – 49 680 Kč
- Sleva na zaměstnání osoby se zdravotním postižením – 18 000 Kč
- Sleva na zaměstnání osoby s těžším zdravotním postižením – 60 000 Kč

Od roku 2024 byla plošně zrušena sleva na studenta a tzv. školkovné. „V obou případech se rozhodnutí opírá o argument, že tuto slevu neuplatňovaly nízkopříjmové skupiny obyvatel, a proto tato daňová úleva postrádala účinnosti.“ („Novinky v daňových slevách 2024“, n.d.).

4.1.4 Daňová zvýhodnění

Daňová zvýhodnění neboli daňové slevy na děti, využívá poplatník žijící s vyživovaným dítětem ve společně hospodařící domácnosti, a to i pokud je zmíněné dítě na dočasném pobytu mimo tuto domácnost. Toto daňové zvýhodnění může využívat jen jeden poplatník na každé vyživované dítě, což znamená, že pouze jeden rodič či opatrovník má právo na odečtení této slevy ze své daňové povinnosti.

Za dítě je v tomto kontextu považována každá osoba, která nedovršila věku 18 let a dále osoba zletilá až do věku 26 let, pokud je nadále studentem nebo pokud není schopná studia či výdělečné činnosti z důvodu nemoci či dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. (Vančurová, 2021)

Daňové zvýhodnění je možné uplatnit v plné roční výši nebo měsíčně v podobě jedné dvanáctiny z celkové částky. „Daňové zvýhodnění na dítě, které se v průběhu zdaňovacího období narodí, je osvojeno nebo začne studovat, lze uplatnit poměrně už za ten kalendářní měsíc, ve kterém daná událost nastala.“ (Vančurová et al., 2020, s. 234). Pokud by výše uplatněné slevy byla vyšší než daňová povinnost poplatníka, vzniká tzv. daňový bonus, o který si může poplatník zažádat. Pro vyplacení daňového bonusu jsou stanovené podmínky v ZDP § 35d.

Daňové zvýhodnění v roční výši pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob pro rok 2024 je stanoveno v § 35c ZDP takto:

- 1. dítě – 15 204 Kč,
- 2. dítě – 22 320 Kč,
- 3. dítě a každé další – 27 840 Kč.

4.1.5 Daňové přiznání

Daňové přiznání je výkaz příjmů, kde daňoví poplatníci uvádějí celkové roční zdanitelné příjmy, kolik během roku již na dani zaplatili a úlevy či úspory, které na dani uplatňují. Přiznání k dani je povinností pro poplatníky, kteří mají roční výdělek ve výši 50 000 Kč nebo vyšší a dále pro poplatníky vykazující daňovou ztrátu, v tomto případě uvedený limit neplatí (daňové přiznání podává i pokud částku nepřesáhne). Výjimkou jsou poplatníci, kteří mají příjmy pouze ze závislé činnosti od jediného zaměstnavatele, těch se podání daňového přiznání většinou netýká, přesněji, není pro ně povinné. Zaměstnanci, kteří mají další druh příjmu vyšší než 20 000 Kč ročně, nebo chtějí uplatňovat slevy či daňová zvýhodnění, která nelze uplatňovat během roku, jsou však povinni daňové přiznání také podat. Podmínky pro další případy a více informací o tom, kdo je povinen, a kdo naopak nemusí podávat daňové přiznání, formuluje ZDP v § 38g.

5 Praktická část

Během vypracování praktické části bylo čerpáno z teoretických vědomostí, nabytých při zpracovávání předchozí, teoretické, části. Nejužitečnější přitom byly zejména kapitoly třetí a čtvrtá, které pojednávají o dani z příjmů fyzických osob a jejím zdaňování. Tato část práce je vypracována s cílem porovnat výši odvodů na dani z příjmů fyzických osob a také celkové daňové zatížení mezi jednotlivými poplatníky. Přičemž srovnání proběhne primárně mezi osobou vykonávající závislou činnost a osobou samostatně výdělečně činnou. Jelikož OSVČ má možnost výběru mezi uplatňováním výdajů ve skutečné výši, paušálních výdajů nebo vstup do paušálního režimu (za určitých podmínek), budou porovnávány veškeré tyto varianty. Modelové osoby se ocitnou v různých životních situacích, ve kterých budou uplatňovány jednotlivé slevy či zvýhodnění na dani, bude docházet také k úpravám základu daně o nezdanitelné/odčitatelné položky nebo do výpočtu daňové povinnosti vstoupí další dílčí základ.

5.1 Obecné rozdíly mezi závislou a samostatnou činností

Závislá činnost a činnost samostatná se v několika ohledech výrazně liší. V následujících řádcích jsou vypsané hlavní charakteristické vlastnosti pro každou z činností, přičemž poté bude podrobněji rozebrána zásadní odlišnost, která zasahuje do výpočtu daňové zátěže, a tudíž i přímo ovlivňuje výsledek, který se podílí na splnění cíle této bakalářské práce.

Závislá činnost:

Jedná se o typ pracovněprávního vztahu, ve kterém vystupují dvě osoby. První osobou je obvykle zaměstnanec, který vykonává závislou činnost. Za odvedenou práci či splnění svých pracovních povinností zaměstnanec obdrží mzdu nebo plat. Tato odměna je obvykle stanovena předem a garantována pracovní smlouvou. Zaměstnanci mohou mít dále nárok na různé benefity, jako jsou zdravotní pojištění, dovolená nebo příspěvky na penzijní připojištění a jiné.

Na druhé straně je zaměstnavatel, pro kterého zaměstnanec danou činnost vykonává na základě pracovní smlouvy nebo jiné formy dohody. Existuje zde jistá hierarchická

struktura, kde zaměstnanec obvykle plní pokyny a směrnice nadřízeného, stejně tak jako zaměstnavatel určí pracovní dobu a místo výkonu práce.

Povinností zaměstnavatele je vyplacení mzdy či platu zaměstnanci a zajištění odvodů z této částky. To znamená, že za něj musí odvádět daň z příjmů (ve formě tzv. srážkové daně), zdravotní, sociální a také nemocenské pojištění, na které z velké části přispívá.

Samostatná činnost:

Samostatná činnost je druh výdělečné činnosti, ve které obvykle jednotlivec nebo firma provozuje svůj vlastní podnik nebo nabízí své služby na trhu nezávisle na zaměstnání u jiné osoby. V tomto případě neexistuje žádná hierarchická struktura a jednotlivec si sám stanovuje své pracovní povinnosti a plánuje svůj pracovní režim. Na úkor toho, jsou osoby provozující samostatnou činnost vystaveni většímu finančnímu riziku, protože jsou odpovědné za vlastní zisky a ztráty, nemají zaručený příjem, musí se starat o své odvody atd. Zároveň však mají potenciál vyšších zisků v případě úspěchu. Samozřejmě výhodou je i větší flexibilita týkající se pracovní doby, místa práce a také její povahy.

Hlavní rozdíl mezi činností závislou a činností samostatnou:

Pro účely této práce je důležitý především rozdíl v tom, kdo a jakým způsobem odvádí daň z příjmů a související povinné odvody na zdravotní, sociální a nemocenské pojištění. Osoby samostatně výdělečně činné mají povinnost odvádět daň z příjmu zálohově pololetně či čtvrtletně. Celkové vyúčtování pak probíhá na základě odevzdaného vypracovaného daňového přiznání na konci zdaňovacího období. Zatímco za zaměstnance odvádí daň z příjmů zaměstnavatel pravidelně každý měsíc tzv. srážkou, která je počítána z částky měsíční hrubé mzdy, na kterou je již měsíčně uplatňována základní sleva na poplatníka.

5.1.1 Rozdíly v placení a výpočtu pojistného

Zdaňování příjmů ze závislé činnosti a samostatné činnosti úzce souvisí s odvody na zdravotní a sociální pojištění, jelikož součtem daňové povinnosti a odvodů na pojistném dojde k vypočtení celkového daňového zatížení.

U obou činností je způsob odvodu pojistného rozdílný, podobně jako u platby DPFO. Osoba vykonávající samostatnou činnost je povinna odvádět zdravotní a sociální pojištění, které si musí hradit v plné výši na účet příslušného OSSZ. Výše pojistného je v tomto případě závislá na výši jejího základu daně. Pakliže je osoba zaměstnancem, tedy provozuje závislou činnost, veškeré odvody spojené s touto činností je povinen odvádět zaměstnavatel. Navíc, je povinen platit poměrně zásadní část těchto odvodů (zdravotní, sociální a nemocenské pojištění) tzv. „ze své kapsy“.

V následující tabulce (Tab. 5) jsou přehledně uvedeny vyměřovací základy a sazby jednotlivých subjektů zdravotního a sociálního pojištění (jen pro subjekty, které jsou součástí výpočtů v praktické části práce).

Tab. 5 – Přehled vyměřovacích základů a sazeb pro zdravotní a sociální pojištění u jednotlivých subjektů

	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	OSVČ – hlavní činnost	OSVČ – vedlejší činnost
VZ – ZP	hrubá mzda	hrubá mzda zc	0,5 * (P-V)	0,5 * (P-V)
Sazba – ZP	4,5 %	9 %	13,5 %	13,5 %
Min. VZ – ZP	min. měsíční mzda	není	0,5*průměrná měs. mzda*počet měsíců	není
VZ – SP	hrubá mzda	hrubá mzda zc	0,55 * (P-V)	0,55 * (P-V)
Sazba – SP	7,1 %	24,8 %	29,2 % (+2,7 %)	29,2 % (+2,7 %)
Min. VZ – SP	není	není	0,3* průměrná měs. mzda*počet měsíců	0,11* průměrná měs. mzda*počet měsíců
Rozhodné období	měsíc	měsíc	rok	rok

Zdroj: vlastní zpracování podle „Sociální pojištění v roce 2024 (n.d.)“; 2024

U sazeb sociálního pojištění jsou v případě zaměstnance (příp. zaměstnavatele) brány v potaz veškeré položky, které odvod obsahuje, tedy důchodové pojištění, státní politika

zaměstnanosti i nemocenské pojištění. U OSVČ je nemocenské pojištění vepsáno do závorcky, jelikož není povinnou platbou.

5.2 Sestavení modelových příkladů

Pro účely této práce byly sestaveny modelové příklady se 4 osobami, u kterých bude porovnávána v první řadě jejich daňová povinnost postupně upravována o slevy či zvýhodnění na dani, více dílčích základů a také odečty nezdánitelných příjmů. Následně také dojde k výpočtu a komparaci celkového daňového zatížení. Do výpočtů je zahrnuta i povinná platba zdravotního a sociálního pojištění, protože jak bylo zmíněno výše, tyto odvody značně ovlivňují výši celkové daňové zátěže. Ve všech modelech je představitelem muž zabývající se stejnou výdělečnou činností, kterou je vedení účetnictví, ve dvou různých formách výkonu výdělečné činnosti. Pro dobrou představu a efektivní provedení komparace je pro obě osoby zvolen roční příjem ve shodné výši.

5.2.1 MODEL A

První modele řeší situaci muže, který je osobou samostatně výdělečně činnou (OSVČ). V této situaci se jedná o podnikatele, který poskytuje vedení a audit účetnictví ve formě externí služby pro několik firem. Roční výdělek za výkon samostatné činnosti je v tomto případě 900 000 Kč s předpokladem, že se jedná o hlavní činnost. Tento model má následně tři různé možnosti, jak zdanit příjmy z podnikání, pro kterou se může rozhodnout.

a) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

V první možnosti bude OSVČ uplatňovat výdaje ve skutečné výši. Jelikož v předcházejícím kalendářním roce osoba nedosáhla příjmů vyšších, než je 25 000 000 Kč, není povinna vést podvojný účetnictví. Podmínkou ale zůstává, vedení daňové evidence z důvodu prokázání výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmu. Muž se tedy rozhodl pro možnost vést si daňovou evidenci, kde jsou zapsány veškeré záznamy o jeho příjmech, výdajích a také závazcích a pohledávkách. Pro účel výpočtu daňové povinnosti byly v tomto případě skutečné výdaje definovány ve výši 290 000 Kč.

b) OSVČ – paušální výdaje

V případě, že se OSVČ rozhodne uplatňovat paušální výdaje, nemusí vést ani podvojný účetnictví, ani daňovou evidenci. Výdělečná činnost, kterou vykonává, tedy vedení účetnictví a jeho auditu se řadí do kategorie příjmů z jiného podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti. Z toho plyne, že jsou zde uplatňovány paušální výdaje v procentuální výši 40 % z příjmu, pokud nepřesahují částku 800 000 Kč. Tato podmínka je splněna, proto jsou zvolené paušální výdaje uplatněny v plné výši, konkrétně tedy v částce 360 000 Kč.

c) OSVČ – paušální režim

Muž si v této situaci zvolil vstup do paušálního režimu. S ročním výdělkem nepřesahujícím 1 000 000 Kč se OSVČ přihlásil do prvního pásma paušálního režimu. Z toho plyne, že podle legislativy platné v roce 2024 měsíčně tento podnikatel zaplatí 100 Kč zálohu na DPFO, 4 430 Kč zálohu na důchodové pojištění a 2 968 Kč zálohu na zdravotní pojištění. Celková částka paušální zálohy je v součtu ve výši 7 498 Kč. Tato situace bude následně porovnávána pouze ve variantách, které tyto podmínky umožňují v souladu se zákonem.

5.2.2 MODEL B

Druhý model řeší situaci zaměstnance pracujícího v mezinárodní firmě na plný úvazek na pozici hlavního účetní. Na toto místo nastoupil zaměstnanec 1. ledna na základě podepsané pracovní smlouvy, tudíž zde vykonával závislou činnost po celý kalendářní rok. Tato práce je ohodnocena měsíční hrubou mzdou ve výši 75 000 Kč. Jeho roční hrubá mzda tedy odpovídá 900 000 Kč.

5.3 Výpočet daňové povinnosti v různých variantách

V této kapitole je nadefinováno pět různých variant, ve kterých se poplatník DPFO nachází v odlišných životních situacích. S každou situací se pojí různé kombinace odpočtů, slev a zvýhodnění na dani, jejichž uplatňování rozlišuje výpočty, a především výsledné částky daňového zatížení jednotlivých poplatníků. Jsou nadefinovány tak, aby umožnily autorce práce dosáhnout výsledků, které bude následně možné srovnávat a vyhodnotit. V každé z variant budou vystupovat výše specifikované osoby. Prvním krokem je výpočet

výše odvodů na pojistném v rámci jednotlivých variant, a poté vypočtení daňových povinností osoby řešené v rámci každého modelu ve všech variantách. Nejprve budou postupně propočítány daňové povinnosti u OSVČ ve všech výše nadefinovaných variantách. Z těchto výpočtů vzejde jedna varianta, která bude nejvýhodnější, a ta bude následně jako zástupce OSVČ porovnána s daňovou povinností zaměstnance. U veškerých výpočtů daňové povinnosti bude zároveň vypočítána výše celkového daňového zatížení na základě získaných výsledků podle vzorce:

$$\text{Daňová povinnost} + \text{ZP} + \text{SP} = \text{Celková výše ročního daňového zatížení} \quad (1)$$

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.1 Pojistné

Tato kapitola bude věnována výpočtu výše odvodů na zdravotní a sociální pojištění pro veškeré modelové příklady této bakalářské práce.

- 1) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

Tab. 6 – Výpočet ZP a SP Modelu Aa)

	Výpočet	Výsledek
Vyměřovací základ pro ZP – skutečný ($0,5 \cdot (P - V)$)	$0,5 \cdot (900\,000 - 290\,000)$	305 000 Kč
Vyměřovací základ pro ZP – min ($0,5 \cdot p.m.m. \cdot \text{počet měsíců}$)	$0,5 \cdot 43\,967 \cdot 12$	263 802 Kč
Pojistné na ZP → 13,5 %	$305\,000 \cdot 0,135$	41 175 Kč
Vyměřovací základ pro SP – skutečný ($0,55 \cdot (P - V)$)	$0,55 \cdot (900\,000 - 290\,000)$	335 500 Kč
Vyměřovací základ pro SP – min ($0,3 \cdot p.m.m. \cdot \text{počet měsíců}$)	$(0,3 \cdot 43\,967) \cdot 12$	158 292 Kč
Pojistné na SP → 29,2 %	$335\,500 \cdot 0,292$	97 966 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

2) OSVČ – paušální výdaje

Tab. 7 – Výpočet ZP a SP Modelu Ab)

	Výpočet	Výsledek
Vyměřovací základ pro ZP – skutečný ($0,5*(P-V)$)	$0,5*(900\ 000 - 360\ 000)$	270 000 Kč
Vyměřovací základ pro ZP – min ($0,5*p.m.m.*$ počet měsíců)	$0,5* 43\ 967* 12$	263 802 Kč
Pojistné na ZP → 13,5 %	$270\ 000* 0,135$	36 450 Kč
Vyměřovací základ pro SP – skutečný ($0,55*(P-V)$)	$0,55*(900\ 000 - 360\ 000)$	297 000 Kč
Vyměřovací základ pro SP – min ($0,3*p.m.m.*$ počet měsíců)	$(0,3*43\ 967) *12$	158 292 Kč
Pojistné na SP → 29,2 %	$297\ 000* 0,292$	86 724 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

3) OSVČ – paušální režim

Tab. 8 – Výpočet výše záloh pojistného pro Model Ac)

	Výpočet	Výsledek
Zdravotní pojištění	$12* 2\ 968$	86 724 Kč
Sociální pojištění	$12* 4\ 430$	53 160 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

4) Zaměstnanec

Tab. 9 – Výpočet ZP a SP Modelu B

	Výpočet	Výsledek
Vyměřovací základ pro pojistné ($12*hm$)	$12*75\ 000$	900 000 Kč
Pojistné na ZP → 4,5 %	$900\ 000*0,045$	40 500 Kč
Pojistné na SP včetně nemocenského p. → 7,1 %	$900\ 000*0,071$	63 900 Kč

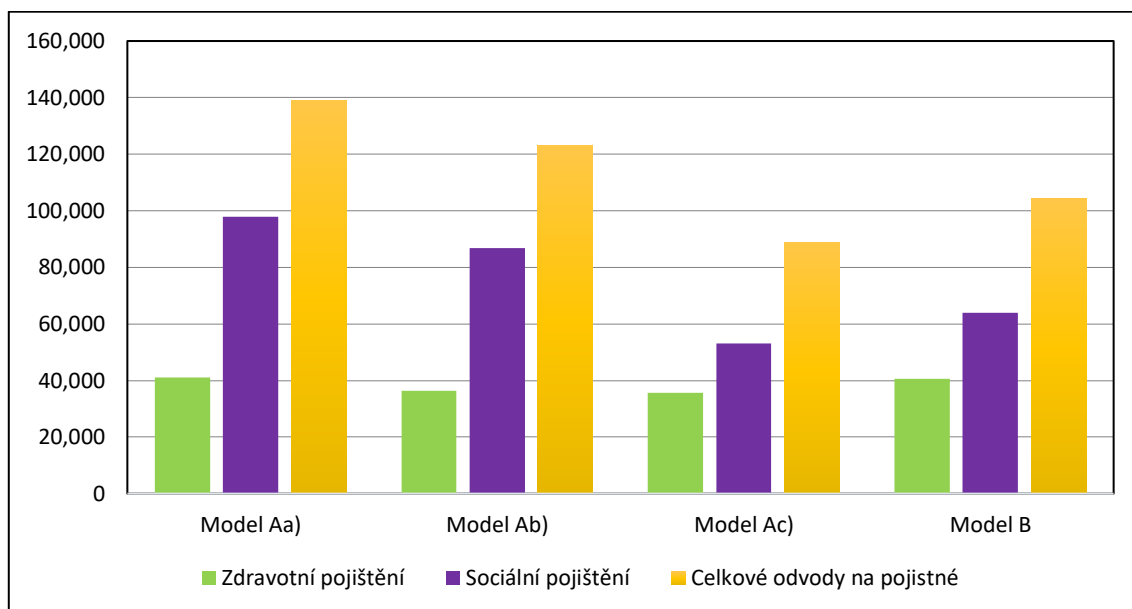
Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

KOMPARACE POJISTNÉHO

Při výpočtu pojistného je patrné, že hodnoty odvodů ze zdravotního pojištění mají mezi sebou jednoznačně menší rozdíly než odvody sociálního pojištění. Z hlediska zdravotního pojištění je nejvýhodnější varianta, kdy je muž samostatně výdělečně činnou osobou v paušálním režimu. Zde platí ročně 35 616 Kč. Následuje OSVČ uplatňující paušální výdaje s roční částkou o necelých tisíc Kč vyšší, tedy 36 450 Kč. Další je zaměstnanec s ročními odvody na zdravotní pojištění ve výši 40 500 Kč. Nejméně výhodnou variantou je OSVČ uplatňující výdaje ve skutečné výši, s ročním odvodem 41 175 Kč.

Pokud jsou zkoumány výše odvodů na sociální pojištění, opět je pro muže nejvýhodnější variantou být OSVČ v paušálním režimu s částkou zálohy 53 160 Kč. Na druhé místo se pak posouvá zaměstnanec s odvodem 63 900 Kč. Třetí pozici zaujímá Model Ab) s odvodem na sociální pojištění 86 724 Kč a nejméně výhodnou variantou zůstává OSVČ uplatňující výdaje ve skutečné výši, s ročním odvodem 96 966 Kč. Bude-li porovnávána částka celkových odvodů na pojistné, tedy součet pojištění zdravotního a sociálního, pořadí jednotlivých modelů zůstává stejné jako při vyhodnocení sociálního pojištění. Veškeré výše odvodů na pojistné jsou zobrazeny ve sloupcovém grafu (Obr. 4) pro lepší přehlednost a srozumitelnost.

Obr. 4 – Srovnávání výše odvodů pojistného jednotlivých modelů

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

5.3.2 Varianta č. 1

Poplatník ve variantě č. 1 nedávno dokončil studia. Je mladý, svobodný a bezdětný. Muž začal s výdělečnou činností, kde podepsal prohlášení k dani a má tedy nárok na uplatnění slevy na poplatníka. Zde dojde k porovnání toho, jak může způsob výkonu výdělečné činnosti ovlivnit výši daňové povinnosti.

Uplatněné nezdanitelné/odečitatelné položky či slevy a daňová zvýhodnění na dani:

- Sleva na poplatníka

VÝPOČET DPFO OSVČ

V této kapitole dojde k výpočtu a následnému srovnání výše daňové povinnosti a celkové daňové zátěže u jednotlivých modelů OSVČ ve variantě č. 1.

- 1) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

Tab. 10 – Varianta č. 1 - Výpočet DPFO Modelu Aa)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Výdaje ve skutečné výši	-	290 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 290 000	610 000 Kč
Sazba daně → 15 %	610 000*0,15	91 500 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	91 500 Kč – 30 840	60 660 Kč
Daňová povinnost	-	60 660 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 60 660 + 41 175 + 97 966 = 199 801 Kč

2) OSVČ – paušální výdaje

Tab. 11 – Varianta č. 1 - Výpočet DPFO Modelu Ab)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Paušální výdaje (40 %)	-	360 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 360 000	540 000 Kč
Sazba daně → 15 %	540 000* 0,15	81 000 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	81 000 Kč – 30 840	50 160 Kč
Daňová povinnost	-	50 160 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 50 160 + 36 450 + 86 724 = 173 334 Kč

3) OSVČ – paušální režim

Tab. 12 – Varianta č. 1 - Výpočet výše záloh na DPFO pro Model Ac)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše zálohy na daň z příjmů fyzických osob	12* 100	1 200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

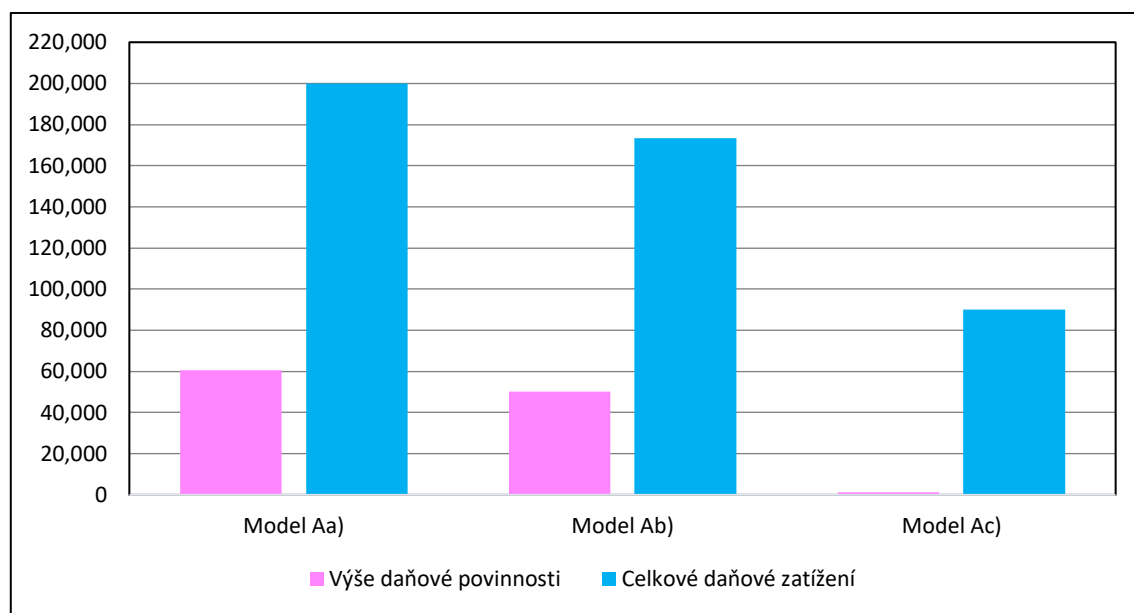
Celková výše ročního daňového zatížení → 1 200 + 35 616 + 53 160 = 89 976 Kč

KOMPARACE OSVČ:

Z výpočtů výše je zřetelně vidět, že nejnižší daňové povinnosti ve variantě č.1 dosahuje poplatník jako OSVČ, který je přihlášen do paušálního režimu. Ten platí zálohu na daň pouhých 1 200 Kč ročně, na základě účasti v paušálním režimu v prvním pásmě. Jeho celková daňová zátěž je vypočtena na částku pouhých 89 976 Kč. Pokud se muž rozhodne vykonávat samostatnou činnost, ale není plátcem paušální daně, je pro něj výhodnější uplatnit paušální výdaje. V tomto případě zaplatí na DPFO částku 50 160 Kč za rok. Zatímco pokud si zvolil uplatňovat výdaje ve skutečné výši, takové, která byla stanovena ve výchozích podmínkách, jeho daňová povinnost by byla ještě o více jak 10 000 Kč vyšší, konkrétně ve výši 60 660 Kč. Při zaměření se na celkovou daňovou zátěž OSVČ u

těchto dvou forem, se pořadí ani v tomto případě nezmění. OSVČ uplatňující paušální výdaje je daňově zatížen částkou 173 334 Kč a OSVČ uplatňující výdaje ve skutečné výši dokonce částkou ve výši 199 801 Kč. Veškeré výsledky popsané v tomto odstavci jsou přehledně zobrazeny v následujícím grafu (Obr. 5).

Obr. 5 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňové zatíženosti OSVČ ve variantě č. 1

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

VÝPOČET DPFO ZAMĚSTNANCE

Tab. 13 – Varianta č. 1 – Výpočet DPFO Modelu B

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze závislé činnosti	75 000*12	900 000 Kč
Základ daně (ZD)	-	900 000 Kč
Sazba daně → 15 %	900 000*0,15	135 000 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	135 000 – 30 840	104 160 Kč
Daňová povinnost	-	104 160 Kč

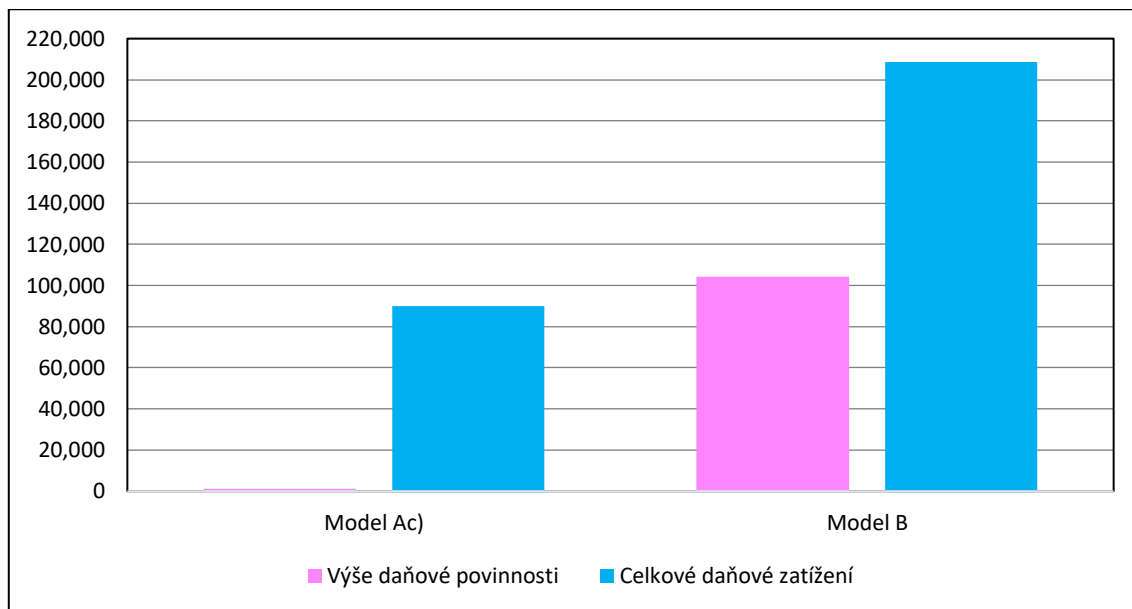
Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 104 160 + 40 500 + 63 900 = 208 560 Kč

KOMPARACE OSVČ VS. ZAMĚSTNANEC

Z výsledků je zřejmé, že zaměstnanec oproti OSVČ podléhá mnohem vyšší, jak daňové povinnosti, tak i celkovému daňovému zatížení. Proběhne-li srovnání samostatné daňové povinnosti, rozdíl mezi oběma částkami přesahuje částku 100 000 Kč. Z toho plyne, že se jedná o velice markantní rozdíl. OSVČ v paušálním režimu platí paušální daň ve výši 1 200 Kč, zatímco zaměstnanec má daňovou povinnost dosahující částky 104 160 Kč. Výše celkové daňové zátěže prvního poplatníka, který vykonává výdělečnou činnost jako zaměstnanec je 208 560 Kč. Tato částka není výhodnější jen oproti nejméně daňově zatížené variantě OSVČ, ale po bližším přezkoumání, je z výsledků jasné, že jakoukoliv formu si OSVČ zvolí, je částka ročního daňového zatížení nižší. Pokud ale proběhne cílené porovnání s nejvýhodnější zvolenou variantou OSVČ, kterou je OSVČ v paušálním režimu, s daňovou zátěží ve výši pouhých 89 976 Kč, daňové zatížení zaměstnance je dokonce o 130% vyšší. Tyto skutečnosti jsou přehledně zobrazeny v grafu (Obr. 6) pod tímto odstavcem.

Obr. 6 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ac) a modelu B ve variantě č.1

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

5.3.3 Varianta č. 2

V tomto srovnání vystupuje poplatník, kterým je muž, stejně jako v prvním případě, který je svobodný a bezdětný. Rozhodl se vybudovat zázemí pro svou rodinu, a proto si vzal hypoteční úvěr na stavbu rodinného domu. Z toho vyplývá, že má nyní možnost odečítat nezdanitelnou část základu daně v podobě zaplacených úroků z hypotečního úvěru ve výši 78 000 Kč. Respondent dále chodí pravidelně darovat krev, což je oceněno 3 000 Kč za jeden odběr. Krev byl darovat vždy jednou za 4 měsíce, tedy třikrát do roka. Tím mu vznikl nárok na odpočet z daňového základu ve výši 9 000 Kč. Kromě toho si platí soukromé životní pojištění ve výši 1 800 Kč měsíčně.

Uplatněné nezdanitelné/odečitatelné položky či slevy a daňová zvýhodnění na dani:

- Sleva na poplatníka
- Zaplacené úroky na hypoteční úvěr
- Darování krve
- Platby na soukromé životní připojištění

VÝPOČET DPFO OSVČ

Tato kapitola se opět bude zabývat výpočtem a následným srovnáním výše daňové povinnosti a celkové daňové zátěže namodelovaných osob pro OSVČ ve variantě č. 2.

1) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

Tab. 14 – Varianta č. 2 - Výpočet DPFO Modelu Aa)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Výdaje ve skutečné výši	-	290 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 290 000	610 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – zaplacené úroky	610 000 – 78 000	532 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – darování krve	532 000 – 9 000	523 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	523 000 – 12*1 800	501 400 Kč
Základ daně po snížení	-	501 400 Kč
Sazba daně → 15 %	501 400*0,15	75 210 Kč

Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	75 210 Kč – 30 840	44 370 Kč
Daňová povinnost	-	44 370 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 44 370 + 41 175 + 97 966 = 183 511 Kč

2) OSVČ – paušální výdaje

Tab. 15 – Varianta č. 2 - Výpočet DPFO Modelu Ab)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Paušální výdaje (40 %)	-	360 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 360 000	540 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – zaplacené úroky	540 000 – 78 000	462 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – darování krve	462 000 – 9 000	453 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	453 000 – 12*1 800	429 000 Kč
Základ daně po snížení	-	429 000 Kč
Sazba daně → 15 %	429 000*0,15	64 350 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	64 350 Kč – 30 840	33 510 Kč
Daňová povinnost	-	33 510 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 33 510 + 36 450 + 86 724 = 156 684 Kč

3) OSVČ – paušální režim

Tab. 16 – Varianta č. 2 - Výpočet výše záloh na DPFO pro Model Ac)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše zálohy na daň z příjmů fyzických osob	12* 100	1 200 Kč

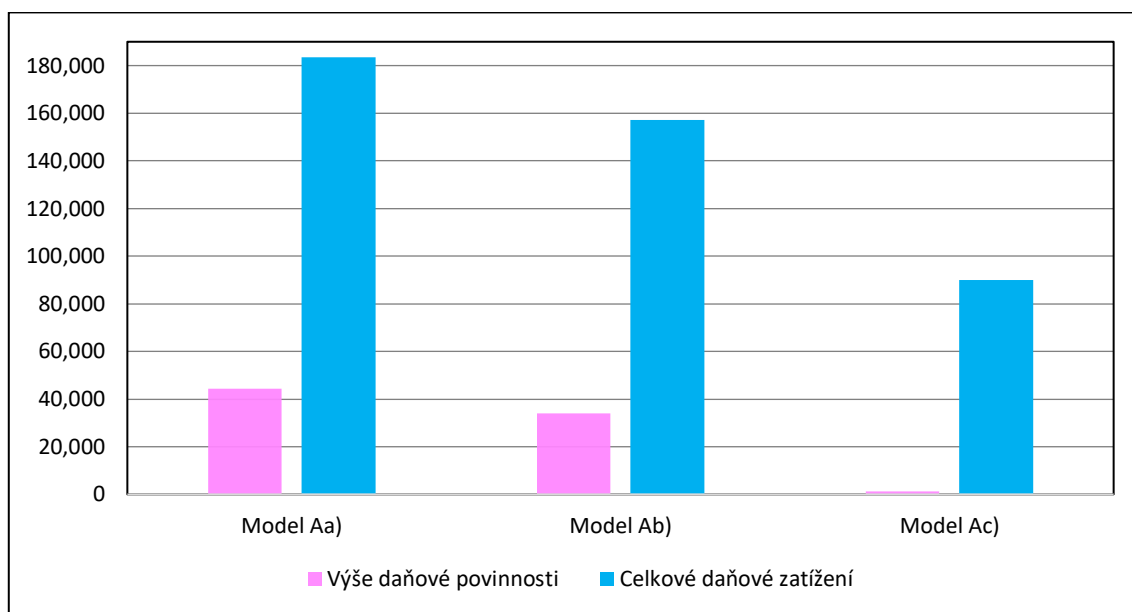
Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 1 200 + 35 616 + 53 160 = 89 976 Kč

KOMPARACE OSVČ:

Stejně jako v první variantě je zde nejméně daňově zatížen model OSVČ, který je přihlášen do paušálního režimu. U tohoto modelu se částka daňové povinnosti, ani celkové daňové zátěže nemění, z důvodu pevných měsíčních záloh, které dosahují roční částky 89 976 Kč. Z dalších dvou možností zůstává výhodnější uplatňování výdajového paušálu. Tato možnost je zatížena daní z příjmů ve výši 33 870 Kč. Druhá možnost, kterou je uplatňování výdajů ve skutečné výši, by vedla k částce roční platby daně vysoké 44 370 Kč. Pořadí celkové daňové zatíženosti se v této variantě shoduje s pořadím daňové povinnosti. Přičemž pro Model Aa) byla vypočtena celková daňová zátěž ve výši 183 511 Kč a pro Model Ab) částka ve výši 157 044 Kč. V následujícím grafu (Obr. 7) jsou přehledně srovnány jednotlivé výše daňových povinností i celkových daňových zátěží.

Obr. 7 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňové zatíženosti OSVČ ve variantě č. 2

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

VÝPOČET DPFO ZAMĚSTNANCE

Tab. 17 – Varianta č. 2 – Výpočet DPFO Modelu B

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze závislé činnosti	75 000*12	900 000 Kč
Základ daně (ZD)	-	900 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – zaplacené úroky	900 000 – 78 000	822 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – darování krve	822 000 – 9 000	813 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	813 000 – 12*1 800	791 400 Kč
Základ daně po snížení	-	791 400 Kč
Sazba daně → 15 %	791 400*0,15	118 710 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	118 710 – 30 840	87 870 Kč
Daňová povinnost	-	87 870 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

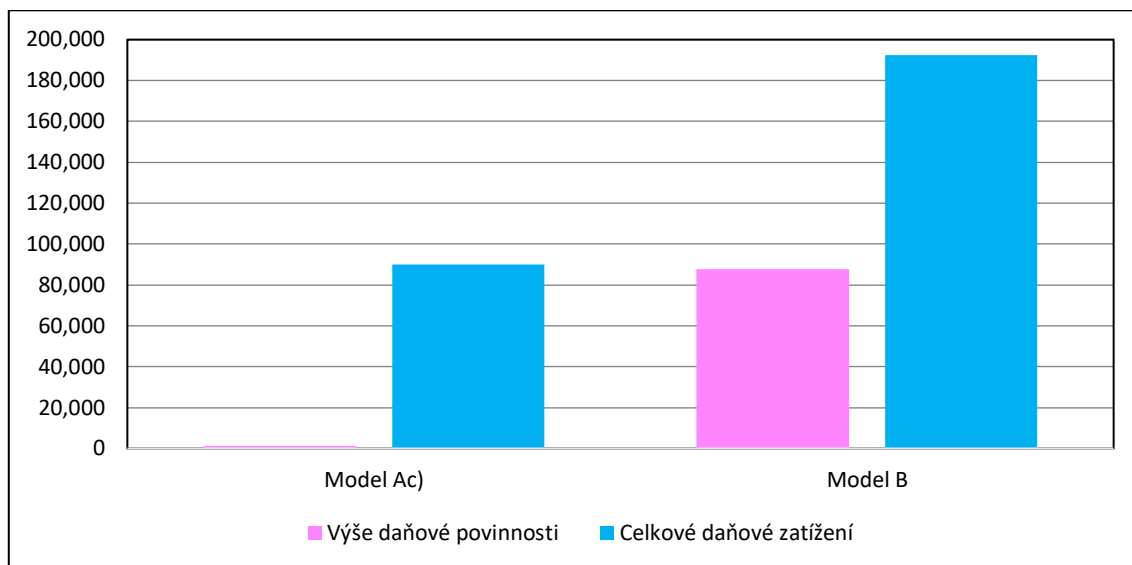
Celková výše ročního daňového zatížení → 87 870 + 40 500 + 63 900 = 192 270 Kč

KOMPARACE OSVČ VS. ZAMĚSTNANEC

Ve variantě č.2 je pro poplatníka nejvýhodnější, z pohledu daňového zatížení, vykonávat výdělečnou činnost jako OSVČ a vstoupit do paušálního režimu. V porovnání se zaměstnancem, který zaplatí částku 87 870 Kč ročně na dani z příjmů, OSVČ zaplatí pouze paušální daň vysokou 1 200 Kč. Ani při širším zaměření na celkovou daňovou zátěž se vyhodnocení nezmění, protože zatímco OSVČ je daňově zatížen částkou 89 976 Kč, zaměstnanec přeplatí o více než 100 000 Kč více s částkou 192 270 Kč. Pokud by mělo dojít k porovnání s ostatními formami OSVČ, být zaměstnancem se stále řadí na pozici, kde muž zaplatí nejvyšší DPFO i celkovou částku daňového zatížení. V grafu níže (Obr. 8) jsou znázorněny výše daňových povinností a celkové daňové zátěže porovnávaných subjektů.

Obr. 8 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ac) a modelu B ve variantě č. 2

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

5.3.4 Varianta č. 3

Poplatník se nyní nachází v životní etapě, kde má manželku, která je na mateřské dovolené s dítětem ve věku 2 let a v prosinci porodila ještě druhé dítě. Manželka nemá příjmy převyšující 68 000 Kč. Poplatník splácí hypoteční úvěr s výší zaplacených úroků, které bude odečítat, 72 000 Kč. Dále byl poplatník v měsíci červen darovat krev.

Uplatněné nezdanitelné/odečitatelné položky či slevy a daňová zvýhodnění na dani:

- Sleva na poplatníka
- Sleva na manželku
- Zaplacené úroky na hypoteční úvěr
- Darování krve
- Daňové zvýhodnění na 1. dítě
- Daňové zvýhodnění na 2. dítě

VÝPOČET DPFO OSVČ

V následující kapitole bude proveden výpočet s následným srovnáním výše daňové povinnosti a celkové daňové zátěže namodelovaných variant pro OSVČ ve 3. variantě.

1) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

Tab. 18 – Varianta č. 3 – Výpočet DPFO Modelu Aa)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Výdaje ve skutečné výši	-	290 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 290 000	610 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – zaplacené úroky	610 000 – 72 000	538 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – darování krve	538 000 – 3 000	535 000 Kč
Základ daně po snížení	-	535 000 Kč
Sazba daně → 15 %	535 000*0,15	80 250 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	80 250 Kč – 30 840	49 410 Kč
Sleva na manželku → 24 840 Kč	49 410 – 24 840	24 570 Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	24 570 – 15 204	9 366 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	9 366 - (22 320/12) *1	7 506 Kč
Daňová povinnost	-	7 506 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 7 506 + 41 175 + 97 966 = 146 647 Kč

2) OSVČ – paušální výdaje

Tab. 19 – Varianta č. 3 - Výpočet DPFO Modelu Ab)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Paušální výdaje (40 %)	-	360 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 360 000	540 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – zaplacené úroky	540 000 – 72 000	468 000 Kč

Nezdanitelná část základu daně – darování krve	468 000 – 3 000	465 000 Kč
Základ daně po snížení	-	465 000 Kč
Sazba daně → 15 %	465 000*0,15	69 750 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	69 750 Kč – 30 840	38 910 Kč
Sleva na manželku → 24 840 Kč	38 910 – 24 840	14 070 Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	14 070 – 15 204	-1 134 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	-1 134 - (22 320/12) *1	- 2 994 Kč
Daňová povinnost	-	- 2 994 Kč

Zdroj: vlastní zpracování vypočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → - 2 994 + 36 450 + 86 724 = 120 180 Kč

3) OSVČ – paušální režim

Tab. 20 – Varianta č. 3 - Výpočet výše záloh na Model Ac)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše zálohy na daň z příjmů fyzických osob	12* 100	1 200 Kč

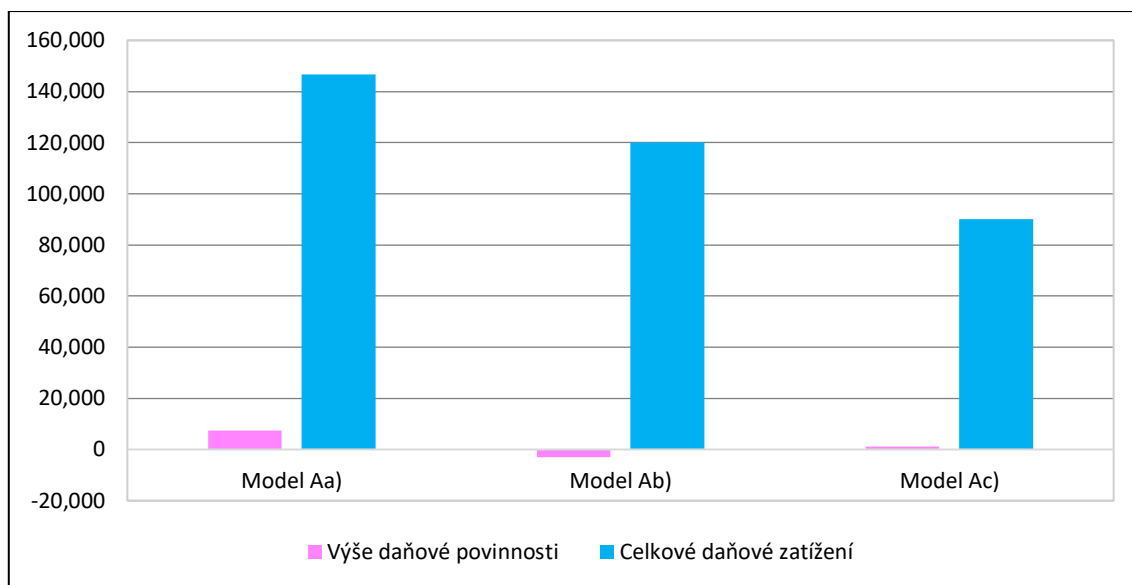
Zdroj: vlastní zpracování vypočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 1 200 + 35 616 + 53 160 = 89 976 Kč

KOMPARACE OSVČ

U třetího poplatníka dochází k tomu, že nejvýhodnější z pohledu daňové povinnosti se stává OSVČ uplatňující výdajový paušál. Daňová povinnost se zde přehoupne na daňový bonus, z čehož plyne, že model Ab) nebude platit daň z příjmů, ale naopak mu bude vyplacen bonus ve výši 2 994 Kč. Na celkovém daňovém zatížení ale zaplatí částku ve výši 120 180 Kč, což je stále více než kdyby byl přihlášen v paušálním režimu. Druhou příčku z pohledu výše daňové povinnosti zaujímá OSVČ v paušálním režimu, který je nadále i celkově nejméně daňově zatížen. Značně se snížila také daňová povinnost pro OSVČ uplatňující výdaje ve skutečné výši. Jeho daňová povinnost se v této životní situaci snižuje na 7 506 Kč, ale i přesto je nejméně výhodnou variantou, kterou si může OSVČ zvolit. Komparace jednotlivých modelů OSVČ je znázorněna v grafu (Obr. 9) níže.

Obr. 9 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení OSVČ ve variantě č. 3

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

VÝPOČET DPFO ZAMĚSTNANCE

Tab. 21 – Varianta č. 3 – Výpočet DPFO Modelu B

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze závislé činnosti	75 000*12	900 000 Kč
Základ daně (ZD)	-	900 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – zaplacené úroky	900 000 – 72 000	828 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – darování krve	822 000 – 3 000	825 000 Kč
Základ daně po snížení	-	825 000 Kč
Sazba daně → 15 %	825 000*0,15	123 750 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	123 750 – 30 840	92 910 Kč
Sleva na manželku → 24 840 Kč	92 910 – 24 840	68 070 Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	68 070 – 15 204	52 866 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	52 866 - (22 320/12) *1	51 006 Kč
Daňová povinnost	-	51 006 Kč

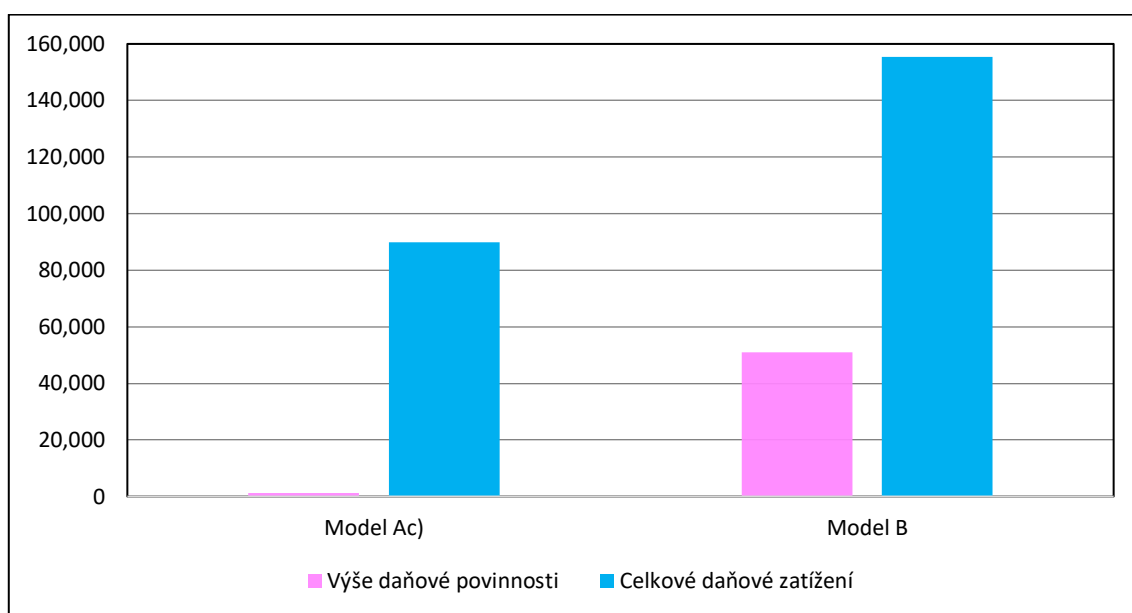
Zdroj: vlastní zpracování vypočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 51 006 + 40 500 + 63 900 = 155 406 Kč

KOMPARACE OSVČ VS. ZAMĚSTNANEC

Stejně jako v předchozích variantách má i zde nejvyšší daňovou povinnost zaměstnanec, a to ve výši 51 006 Kč. Naopak nejvýhodněji nadále vychází OSVČ v paušálním režimu, přičemž jakoukoliv variantu si OSVČ zvolí, zaplatí na DPFO nižší částku. Ani s celkovým daňovým zatížením tomu není jinak. V porovnání s OSVČ v paušálním režimu zaměstnanec zaplatí o 65 430 Kč více, konkrétně roční částku ve výši 155 406 Kč. Tento rozdíl je zřetelně vidět i v následujícím grafu (Obr. 10).

Obr. 10 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ac) a modelu B ve variantě č. 3

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

5.3.5 Varianta č. 4

Poplatník ve 4. variantě má úplnou rodinu, která se skládá z manželky a čtyř dětí. Manželčina výdělečná činnost přesahuje částku 68 000 Kč, a tak nemůže uplatňovat tzv. slevu na manželku. Měsíčně si platí příspěvek na životní připojištění ve výši 1 500 Kč a k tomu také platbu na příspěvek na penzijní připojištění ve výši 2 000 Kč.

Uplatněné nezdanitelné/odečitatelné položky či slevy a daňová zvýhodnění na dani:

- Sleva na poplatníka
- Daňové zvýhodnění na 1. dítě
- Daňové zvýhodnění na 2. dítě

- Daňové zvýhodnění na 3. dítě
- Daňové zvýhodnění na 4. dítě
- Platby na soukromé životní pojištění
- Příspěvek na penzijní připojištění

VÝPOČET DFPO OSVČ

V této kapitole dojde k výpočet a následnému srovnání výše daňové povinnosti a celkové daňové zátěže modelů OSVČ ve variantě č. 4.

1) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

Tab. 22 – Varianta č. 4 - Výpočet DPFO Modelu Aa)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Výdaje ve skutečné výši	-	290 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 290 000	610 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	610 000 – (1 500*12)	592 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – příspěvek na penzijní připojištění	592 000 – (1 000*12)	580 000 Kč
Základ daně po snížení	-	580 000 Kč
Sazba daně → 15 %	580 000*0,15	87 000 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	87 000 – 30 840	56 160Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	56 160 – 15 204	40 956 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	40 956 - 22 320	18 636 Kč
Zvýhodnění na 3. dítě → 27 840 Kč	18 636 – 27 840	-9 204 Kč
Zvýhodnění na 4. dítě → 27 840 Kč	-9 204 – 27 840	-37 044 Kč
Daňová povinnost	-	-37 044 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → - 37 044 + 41 175 + 97 966 = 102 097 Kč

2) OSVČ – paušální výdaje

Tab. 23 – Varianta č. 4 - Výpočet DPFO Modelu Ab)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Paušální výdaje (40 %)	-	360 000 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 – 360 000	540 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	540 000 – (1 500*12)	522 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – příspěvek na penzijní připojištění	522 000 – (1 000*12)	510 000 Kč
Základ daně po snížení	-	510 000 Kč
Sazba daně → 15 %	510 000*0,15	76 500 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	76 500 – 30 840	45 660Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	45 660 – 15 204	30 456 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	30 456 - 22 320	8 136 Kč
Zvýhodnění na 3. dítě → 27 840 Kč	8 136 – 27 840	-19 704 Kč
Zvýhodnění na 4. dítě → 27 840 Kč	-19 704–27 840	-47 544 Kč
Daňová povinnost	-	-47 544 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → - 47 544 + 36 450 + 86 724 = 75 630 Kč

3) OSVČ – paušální režim

Tab. 24 – Varianta č. 4 - Výpočet výše záloh na DPFO pro Model Ac)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše zálohy na daň z příjmů fyzických osob	12* 100	1 200 Kč

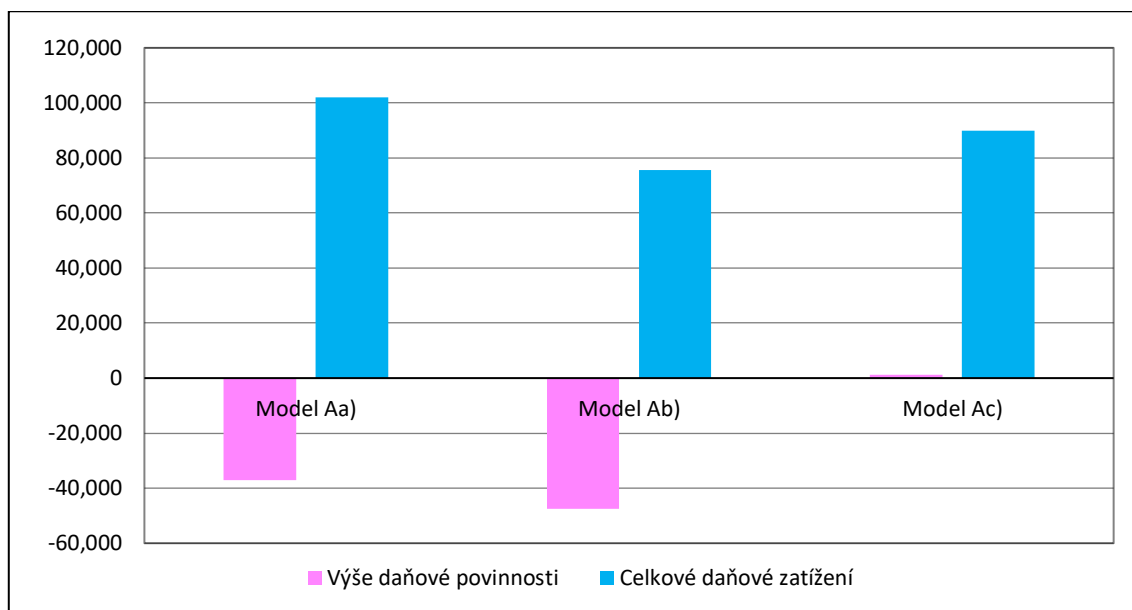
Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 1 200 + 35 616 + 53 160 = 89 976 Kč

KOMPARACE OSVČ

Tato situace vede k daňovému bonusu, jak pro OSVČ, který uplatňuje paušální výdaje, kde vzniká bonus ve výši 47 544 Kč, tak i pro OSVČ uplatňující výdaje ve skutečné výši. Přičemž pro Model Ab) tato skutečnost znamená významné snížení celkového daňového zatížení a stává se tak nejvýhodnější variantou v této životní situaci s celkových daňovým zatížením 75 630 Kč. Přestože OSVČ uplatňujícímu výdaje ve skutečné výši vznikl daňový bonus vysoký 37 044 Kč a OSVČ v paušálním režimu stále odvádí zálohu na daň 1 200 Kč, bude-li bráno v úvahu celkové daňové zatížení, Model Aa) oproti Modelu Ac) nadále přepláci o 12 221 Kč, s konkrétní částkou 102 097 Kč. Pokud je bráno v potaz, že OSVČ chce uplatňovat výdaje ve skutečné výši, tak je nutno počítat s tím, že musí vést alespoň daňovou evidenci a také vypracovat daňové přiznání, což může znamenat další výdaje, například za daňového poradce. Výsledkem tedy je, že je mnohem výhodnější a jednodušší uplatňovat paušální výdaje nebo se přihlásit do paušálního režimu. Níže bude v grafu (Obr. 11) je vyobrazeno srovnání jednotlivých částek daňových povinností a celkových daňových zátěží ze 4. varianty.

Obr. 11 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení OSVČ ve variantě č. 4

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

VÝPOČET DPFO ZAMĚSTNANCE

Tab. 25 – Varianta č. 4 – Výpočet DPFO Modelu A

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze závislé činnosti	75 000*12	900 000 Kč
Základ daně (ZD)	-	900 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	900 000 – (1 500*12)	882 000 Kč
Nezdanitelná část základu daně – příspěvek na penzijní připojištění	882 000 – (1 000*12)	870 000 Kč
Základ daně po snížení	-	870 000 Kč
Sazba daně → 15 %	870 000*0,15	130 500 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	130 500 – 30 840	99 660Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	99 660 – 15 204	84 456 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	84 456 - 22 320	62 136
Zvýhodnění na 3. dítě → 27 840 Kč	62 136 – 27 840	34 296
Zvýhodnění na 4. dítě → 27 840 Kč	34 296 – 27 840	6 456 Kč
Daňová povinnost	-	6 456 Kč

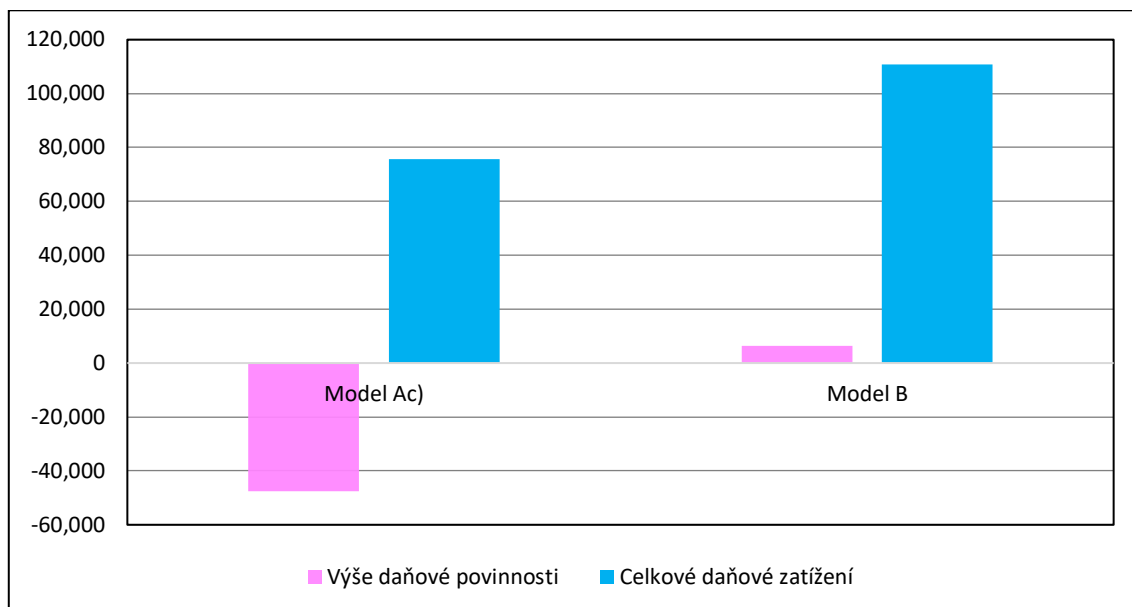
Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 6 456 + 40 500 + 63 900 = 110 856 Kč

KOMPARACE OSVČ VS. ZAMĚSTNANEC

Ani v této variantě se nemění skutečnost, že je nejméně výhodné je být zaměstnancem, neboť daňové zatížení je zde nejvyšší, s konkrétní částkou 110 856 Kč. I když se může zdát, že se rozdíl ve výši daňového zatížení postupně zmírňuje, bude-li porovnávána daňová zátěž zaměstnance s nejuvýhodnější variantou tohoto srovnání, tedy s OSVČ uplatňujícím paušální výdaje, je zde nadále velice zásadní rozdíl ve výši 35 226 Kč. V grafu níže (Obr. 12) jsou vidět rozdílné výše daňové povinnosti i celkového daňového zatížení obou zmiňovaných poplatníků.

Obr. 12 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ab) a modelu B ve variantě č. 4

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

5.3.6 Varianta č. 5

Tato varianta je poslední z řady modelových životních situací. Poplatník žije v domácnosti se svou ženou a čtyřmi potomky. Stále platí soukromé životní pojištění ve výši 1 500 Kč a příspěvek na penzijní připojištění, který si zvedl na částku 2 500 Kč. V lednu zdědil podkrovní byt, který se rozhodl zrekonstruovat a od března pronajímat. Nájemné se tak stalo jeho novým příjmem ve výši 18 500 Kč měsíčně. Po zvážení svých možností vyhodnotil, že u tohoto příjmu bude nejvýhodnější uplatňovat výdajový paušál s procentuální sazbou 30 %, na který má nárok podle § 9 ZDP. Kromě příjmů z nájmu má stávající příjem z výdělečné činnosti.

Uplatněné nezdánitelné/odečitatelné položky či slevy a daňová zvýhodnění na dani:

- Sleva na poplatníka
- Zvýhodnění na 1. dítě
- Daňové zvýhodnění na 2. dítě
- Daňové zvýhodnění na 3. dítě
- Daňové zvýhodnění na 4. dítě
- Platby na soukromé životní pojištění
- Příspěvek na penzijní připojištění

VÝPOČET DPFO OSVČ

Následující kapitola se bude zabývat výpočtem a souvisejícímu porovnáním daňových povinností a celkových daňových zátěží modelů OSVČ ve variantě č. 5.

1) OSVČ – výdaje ve skutečné výši

Tab. 26 – Varianta č. 5 - Výpočet DPFO Modelu Aa)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Výdaje ve skutečné výši	-	290 000 Kč
Roční výše příjmů z nájmu	18 500*10	185 000 Kč
Paušální výdaje 30 %	185 000*0,3	55 500 Kč
Základ daně (ZD)	(900 000 – 290 000) + (185 000 – 55 500)	739 500 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	739 500 – (1 500*12)	721 500 Kč
Nezdanitelná část základu daně – příspěvek na penzijní připojištění	721 500 – (1 500*12)	703 500 Kč
Základ daně po snížení	-	703 500 Kč
Sazba daně → 15 %	703 500*0,15	105 525 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	105 525 – 30 840	74 865 Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	74 865 – 15 204	59 481 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	59 481 - 22 320	37 161 Kč
Zvýhodnění na 3. dítě → 27 840 Kč	37 161 – 27 840	9 321 Kč
Zvýhodnění na 4. dítě → 27 840 Kč	9 321 – 27 840	-18 519 Kč
Daňová povinnost	-	-18 519 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → - 18 519 + 41 175 + 97 966 = 120 622 Kč

2) OSVČ – paušální výdaje

Tab. 27 – Varianta č. 5 - Výpočet DPFO Modelu Ab)

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze samostatné činnosti	-	900 000 Kč
Paušální výdaje (40 %)	-	360 000 Kč
Roční výše příjmů z nájmu	18 500*10	185 000 Kč
Paušální výdaje 30 %	185 000*0,3	55 500 Kč
Základ daně (ZD)	(900 000 – 360 000) + (185 000 – 55 500)	669 500 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	669 500 – (1 500*12)	651 500 Kč
Nezdanitelná část základu daně – příspěvek na penzijní připojištění	651 500 – (1 500*12)	633 500 Kč
Základ daně po snížení	-	633 500 Kč
Sazba daně → 15 %	633 500*0,15	95 025 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	95 025 – 30 840	64 185 Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	64 185 – 15 204	48 981 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	48 981 - 22 320	26 661 Kč
Zvýhodnění na 3. dítě → 27 840 Kč	26 661 – 27 840	-1 179 Kč
Zvýhodnění na 4. dítě → 27 840 Kč	-1 179 – 27 840	-29 019 Kč
Daňová povinnost	-	-29 019 Kč

Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → -29 019 + 36 450 + 86 724 = 94 155 Kč

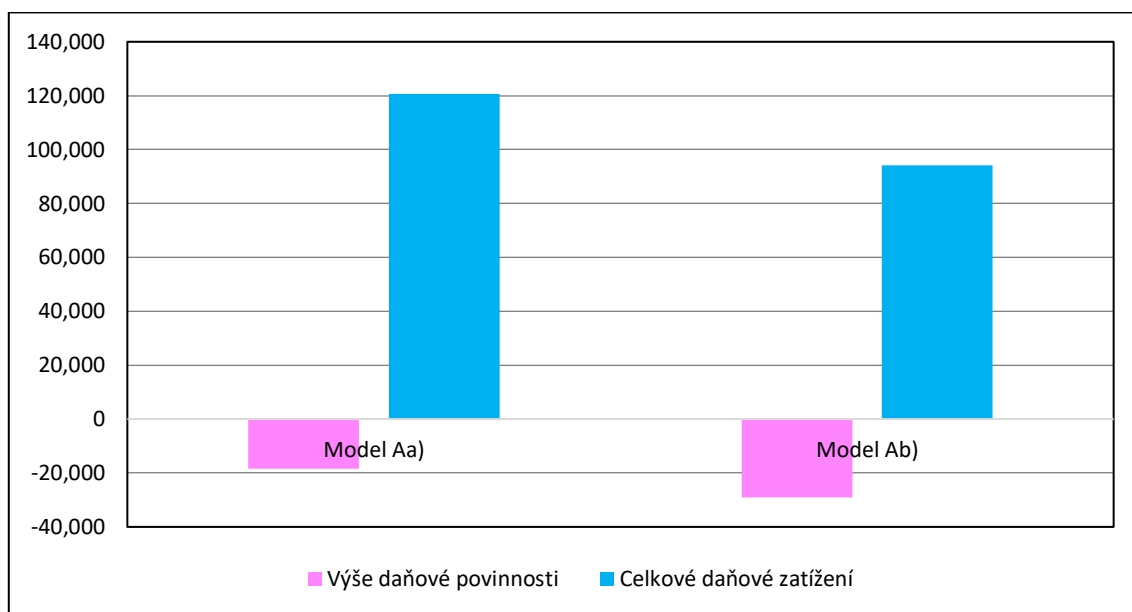
3) OSVČ – paušální režim

Ve variantě č. 5 není možné zahrnout do výpočtu OSVČ v paušálním režimu (Model Ac)), protože podmínkou pro umožnění vstupu do paušálního režimu je, nemít současně jiné příjmy vyšší než 50 000 Kč ročně.

KOMPARACE OSVČ

V této variantě se ukazuje, že nejvýhodnější formou uplatňování výdajů, kterou může OSVČ zvolit, je v této situaci OSVČ uplatňující paušální výdaje, jehož celková daňová zátěž je vypočítána na částku 94 155 Kč. Zatímco OSVČ, který uplatňuje výdaje ve skutečné výši, má daňové zatížení v částce vyšší než 120 000 Kč. Daňová povinnost je u obou z těchto variant OSVČ nulová, a naopak zde vzniká pro oba OSVČ daňový bonus. Konkrétní částka pro Model Aa) je 18 519 Kč a pro model Ab) 29 019 Kč. Model OSVČ v paušálním režimu nemohl být součástí výpočtu ve variantě č. 5, a to z toho důvodu, že jedním z kritérií pro vstup do paušálního režimu je, mimo jiné, fakt, že OSVČ nesmí mít jiné příjmy spadající do § 8, § 9 a §10 ZDP, pokud přesahují částku 50 000 Kč než ty, které pocházejí ze samostatné činnosti, díky které do tohoto režimu vstoupil.

Obr. 13 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení OSVČ ve variantě č. 5

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

VÝPOČET DPFO ZAMĚSTNANCE

Tab. 28 – Varianta č. 5 – Výpočet DPFO Modelu B

	Výpočet	Výsledek
Roční výše příjmů ze závislé činnosti	75 000*12	900 000 Kč
Roční výše příjmů z nájmu	18 500*10	185 000 Kč
Paušální výdaje 30 %	185 000*0,3	55 500 Kč
Základ daně (ZD)	900 000 + (185 000 – 55 500)	1 029 500 Kč
Nezdanitelná část základu daně – platby za soukromé životní pojištění	1 029 500 – (1 500*12)	1 011 500 Kč
Nezdanitelná část základu daně – příspěvek na penzijní připojištění	1 011 500 – (1 500*12)	993 500 Kč
Základ daně po snížení	-	993 500 Kč
Sazba daně → 15 %	993 500*0,15	149 025 Kč
Sleva na poplatníka → 30 840 Kč	149 025 – 30 840	118 185 Kč
Zvýhodnění na 1. dítě → 15 204 Kč	118 185 – 15 204	102 981 Kč
Zvýhodnění na 2. dítě → 22 320 Kč	102 981 – 22 320	80 661 Kč
Zvýhodnění na 3. dítě → 27 840 Kč	80 661 – 27 840	52 821 Kč
Zvýhodnění na 4. dítě → 27 840 Kč	52 821 – 27 840	24 981 Kč
Daňová povinnost	-	24 981 Kč

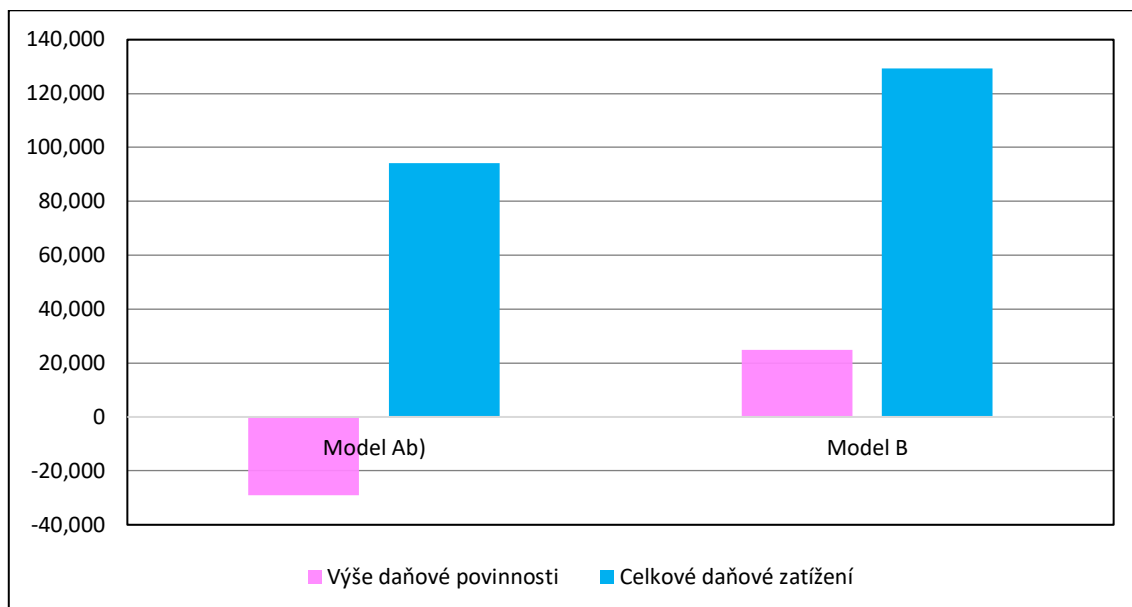
Zdroj: vlastní zpracování výpočtu; 2024

Celková výše ročního daňového zatížení → 24 981 + 40 500 + 63 900 = 129 381 Kč

KOMPARACE OSVČ VS. ZAMĚSTNANCE

Z grafu (Obr. 14), který je zobrazen níže, je zřejmé, že být OSVČ uplatňujícím paušální výdaje, který namísto platby DPFO získá daňový bonus ve výši 29 019 Kč je výhodnější, než být zaměstnancem s daňovou povinností v hodnotě 24 981 Kč. Model B nese zároveň nejvyšší celkovou daňovou zátěž, která dosahuje částky 129 381 Kč, což je oproti OSVČ stále dost razantní rozdíl, jelikož ten se svou celkovou daňovou zátěží nepřekročí částku 100 000 Kč.

Obr. 14 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ab) a modelu B ve variantě č. 5

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

5.4 Shrnutí a vyhodnocení komparace

Praktická část této práce je rozdělena do několika podkapitol. V první podkapitole bylo provedeno obecné porovnání závislé a samostatné činnosti, které plynule přešlo ke komparaci hlavního ekonomického rozdílu, důležitého pro následné výpočty, mezi těmito činnostmi, kterým je rozdíl v odvodech na pojistné. Druhá podkapitola se zabývala v první části představením jednotlivých subjektů, které následně vystupovali v hlavní roli z počátku při výpočtech plateb na sociální a zdravotní pojištění, a především v pěti různých variantách výpočtů daňových povinností v různých životních situacích a následně také celkového daňového zatížení jednotlivých variant. V každé z variant byla následně provedena komparace výsledků OSVČ a dále také OSVČ a zaměstnanec, při čemž pro lepší představu byly výsledky také znázorněny v jednotlivých grafech.

Tato kapitola bude zaměřena na shrnutí a vyhodnocení výsledků jednotlivých variant z již zmíněné druhé podkapitoly. Pro účel praktické práce byli namodelováni 4 poplatníci daně z příjmů. Jedním z nich byl zaměstnanec a ostatní 3 osoby byli OSVČ ve třech různých situacích.

Pro lepší přehlednost jsou jednotlivé modely vypsány níže:

Model Aa) – OSVČ uplatňující skutečné výdaje

Model Ab) – OSVČ uplatňující paušální výdaje

Model Ac) – OSVČ v paušálním režimu

Model B – zaměstnanec

Pro účely této práce vykazuje každá z těchto osob shodnou výši ročních příjmů v částce 900 000 Kč, aby bylo možné provést plnohodnotnou komparaci. Jelikož v této práci byly do daňového zatížení zahrnuty i odvody na pojistné, které také podstatně ovlivňují disponibilní příjem daňového subjektu, v první řadě došlo u každého modelu k výpočtu výše zdravotního a sociálního pojištění. Následně bylo postupně představeno 5 variant, kde se poplatník nacházel v odlišných životních situacích. V každé z nich byly účelně vymezeny podmínky pro vypočtení daňové povinnosti všech modelů tak, aby následně mohlo dojít k porovnání a vyhodnocení. Ke každé modelové situaci bylo také vypočítáno celkové daňové zatížení, za účelem poukázání na to, že výše daňové povinnosti a odvodů pojistného spolu úzce souvisí.

Shrnutí jednotlivých variant:

- Varianta č. 1 – sleva na poplatníka
- Varianta č. 2 - sleva na poplatníka, zaplacené úroky na hypoteční úvěr, platby na soukromé životní pojištění, darování krve
- Varianta č. 3 - sleva na poplatníka, sleva na manželku, zvýhodnění na 1. dítě, zvýhodnění na 2. dítě za měsíc prosinec zaplacené úroky na hypoteční úvěr, darování krve
- Varianta č. 4 - sleva na poplatníka, zvýhodnění na 1. dítě, zvýhodnění na 2. dítě, zvýhodnění na 3. dítě, zvýhodnění na 4. dítě zaplacené, platby na soukromé životní připojištění a penzijní připojištění.
- Varianta č. 5 – sleva na poplatníka, zvýhodnění na 1. dítě, zvýhodnění na 2. dítě, zvýhodnění na 3. dítě, zvýhodnění na 4. dítě zaplacené, platby na soukromé životní připojištění a penzijní připojištění. (zde vstupuje do výpočtu další příjem – příjem z nájmu)

V následující tabulce (Tab. 29) jsou vypsány vypočtené částky, které jsou jednotliví poplatníci povinni zaplatit na dani z příjmů podle předem stanovených výchozích podmínek konkrétních variant.

Tab. 29 – Srovnání daňové povinnosti veškerých modelových osob ve všech variantách

	Model Aa)	Model Ab)	Model Ac)	Model B
Varianta č.1	60 660 Kč	50 160 Kč	1200 Kč	104 160 Kč
Varianta č.2	44 370 Kč	33 870 Kč	1200 Kč	87 870 Kč
Varianta č.3	7 506 Kč	-2 994 Kč	1200 Kč	51 006 Kč
Varianta č.4	-37 044 Kč	-47 544 Kč	1200 Kč	6 456 Kč
Varianta č.5	-18 519 Kč	-29 019 Kč	-	24 981 Kč

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

Z tabulky je zřejmé, že nejméně výhodnou situací pro poplatníka v daných variantách je být zaměstnancem firmy, jelikož v každé životní etapě, ať už je osoba bezdětná a svobodná nebo má manželku s dětmi, je daňová povinnost zaměstnance nejvyšší.

Určení dalších pozic jednotlivých situací už není tak jednoznačné, jelikož ve 3. a 4. variantě nastává moment, kdy dochází namísto platby daně z příjmů k získání daňového bonusu. Výpočty ukazují, že nejvyšší daňový bonus získá OSVČ uplatňující paušální výdaje, vystupující ve zmíněných variantách. Tudiž v těchto případech lze hovořit o jednoznačně nejvýhodnějším řešení z pohledu daňové povinnosti. Po srovnání výsledků ve variantě č. 5 byl vyvozen stejný závěr, a to takový, že nejvýhodnější je situace pro druhý model – OSVČ uplatňující paušální výdaje, kterému opět vzniká daňový bonus. V této variantě vystupují jen 3 ze 4 modelů, kvůli podmínkám, které jsou dány zákonem. Pro zbývající varianty č. 1 a č. 2 je vyhodnoceno jako nejpříjemnější řešení vstoupit do paušálního režimu, kde je placena záloha na daň z příjmů pouhých 1200 Kč.

Následující tabulka (Tab. 30) zobrazuje srovnání celkového daňového zatížení jednotlivých poplatníků.

Tab. 30 – Srovnání daňového zatížení veškerých modelových osob ve všech variantách

	Model Aa)	Model Ab)	Model Ac)	Model B
Varianta č.1	199 801 Kč	173 334 Kč	89 976 Kč	208 560 Kč
Varianta č.2	183 511 Kč	157 044 Kč	89 976 Kč	192 270 Kč
Varianta č.3	146 647 Kč	120 180 Kč	89 976 Kč	155 406 Kč
Varianta č.4	102 097 Kč	75 630 Kč	89 976 Kč	110 856 Kč
Varianta č.5	120 622 Kč	94 155 Kč	-	129 381 Kč

Zdroj: vlastní zpracování; 2024

Stejně tak jako u pouhé daňové povinnosti je zde nejméně výhodným postavením, být zaměstnancem firmy, a to ve všech počítaných variantách. Je zde ale vidět, že v porovnání s pouhou daňovou povinností se rozdíly ve vypočtených částkách mezi jednotlivými modely snižují a dochází ke zmírnění nevýhodnosti zaměstnání, jelikož odvody na pojistné pro OSVČ jsou značně vyšší. Následně druhou nejméně výhodnou situací ve všech variantách je OSVČ uplatňující výdaje ve skutečné výši. Co se týká nejvýhodnější situace poplatníka, opět jsou výsledné částky nejpříjemnější pro OSVČ uplatňující paušální výdaje a OSVČ v paušálním režimu, kde vyhodnocení mezi těmito dvěma poplatníky závisí na výchozích podmínkách jednotlivých variant. OSVČ uplatňující paušální výdaje bude nejméně daňově zatížen ve variantě č. 4, kde dosahují odčitatelné položky, slevy na dani a daňová zvýhodnění takové výše, že je daňové zatížení o více než 14 000 Kč nižší než u OSVČ v paušálním režimu. a ve variantě č. 5, kde nemůže být OSVČ v paušálním režimu zakomponován. Naopak OSVČ v paušálním režimu je stále nejméně zatížen ve variantách č. 1, č. 2 a kromě toho se také ve variantě č. 3 posunul na první příčku.

Zde je vidět, že i přesto, že ve 3. variantě měl OSVČ uplatňující paušální výdaje nejnižší daňovou povinnost, jeho celkové daňové zatížení i přesto přesáhlo daňovou zátěž OSVČ v paušálním režimu. Na tomto příkladu je zřejmé, že není důležité zaměřovat se pouze na výpočet daňové povinnosti, nýbrž na celkovou daňovou zátěž poplatníka.

Závěr

Bakalářská práce se věnovala tématu daně z příjmů fyzických osob, přesněji zdaňováním příjmů ze závislé a samostatné činnosti, a daňovému zatížení fyzických osob v různých modelových situacích. Cílem této práce bylo provést na základě sestavení modelových příkladů a analýzy stávající legislativy v oblasti daně z příjmů komparaci daňového zatížení v oblasti daně z příjmů u činnosti závislé a samostatné.

První část, teoretická, se zaměřovala na základní charakteristiku daní, daňového systému, funkce daní, a nakonec na rozdělení daní na přímé a nepřímé, včetně stručného popisu jednotlivých kategorií. Následně byla podrobněji probrána cílová oblast, kterou je daň z příjmů fyzických osob, kde byly popsány konstrukční prvky této daně a dílčí základy daně z příjmů. V závěru této části byl popsán postup zdanění příjmů fyzických osob a představeny dostupné daňové úspory.

V praktické části byly nejprve formulovány obecné rozdíly mezi osobou vykonávající závislou činnost a samostatnou činnost, což se plynule přeneslo na konkrétní rozdíl týkající se odvodů na pojistné. Dále byly definovány modelové osoby, které v následující kapitole podléhaly výpočtu daňové povinnosti a celkového daňového zatížení v pěti různých variantách. Během výpočtů byla prokázána znalost této daňové problematiky, získaná na základě vypracování teoretické části. V další kapitole bylo provedeno srovnání výsledků jednotlivých variant. Pro lepší představu byly výsledky z každé varianty zobrazeny ve sloupcových grafech.

Na závěr bylo provedeno shrnutí, kde došlo ke srovnání a vyhodnocení výsledků všech variant. Z tohoto shrnutí jasně vyplývá, že výhodnější variantou pro poplatníka daně z příjmů je vykonávání výdělečné činnosti jako OSVČ, jelikož do základu daně vedle příjmů vstupují také výdaje, kterými lze daňovou povinnost podstatně snížit.

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DPPO daň z příjmů právnických osob

DPH daň z přidané hodnoty

OSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

OSVČ osoba samostatně výdělečně činná

ZDP – zákon o dani z příjmů

ZDNL – zákon o dani z nemovitých věcí

DNL – daň z nemovitých věcí

ZP – zdravotní pojištění

SP – sociální pojištění

ZD – základ daně

DZD – dílčí základ daně

P – příjmy

V – výdaje

VZ – vyměřovací základ

hm – hrubá mzda

m.m.m. – minimální měsíční mzda

zc – zaměstnanec

p.m.m. - průměrná měsíční mzda

Seznam použitých zdrojů

Černá, M., Hejduková, P., & Ibl, J. (2021). *Daně v praktických aplikacích studijní opora*. Západočeská univerzita.

Česká zpráva sociálního zabezpečení (n.d.). *OSVČ poplatníkem v paušálních režimu*. Dostupné 14.2.2024 z <https://www.cssz.cz/osvc-v-pausalnim-rezimu>

Česká zpráva sociálního zabezpečení (2023). *Přehled nejdůležitějších údajů pro sociální zabezpečení pro rok 2024*. Dostupné 20.3.2024 z: <https://www.cssz.cz/-/prehled-nejdulezitejsich-udaju-pro-socialni-zabezpeceni-pro-rok-2024>

Dvořáková, V., Pitterling, M., & Skalická, H. (2018). *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2018*. (3. vyd.). Wolters Kluwer.

Finanční správa České republiky (2013). *Popis systému*. Dostupné 6. 11. 2023 z <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/popis-systemu>

Funkce daní (n.d.). Dostupné 6. 11. 2023 z <https://www.profispolocnosti.cz/cs/vedeni-ucetnictvi/funkce-dani/a-1444/>

Kagan, J. (2023). *What is income tax and how are different types calculated?* Dostupné 28. 10. 2023 z <https://www.investopedia.com/terms/i/incometax.asp>

Klimešová, L. (2018). *Daňová optimalizace* (2. vyd.). Ústav práva a právní vědy, o.p.s.: European Business School SE.

Kubátová, K. (2018). *Daňová teorie a politika* (7. vyd.). Wolters Kluwer.

Macháček, I. (2021). *Fyzické osoby a daň z příjmů* (4. vyd.). Wolters Kluwer

Macháček, I. (2019). *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob*. Anag.

Marková, H. (2024). *Daňové zákony 2024*. Grada Publishing

Minimální zálohy OSVČ v roce 2024 přehledně (2023). Dostupné 15.2.2024 z <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/minimalni-zalohy-osvc-2024/>

Ministerstvo financí České republiky (2023). *Přehledně: Které změny přinese rok 2024 nejen pro občany*. Dostupné 4. 1. 2024 z <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/prehledne-kttere-zmeny-prinese-rok-2024-nejen-pro-o-54178>

Ministerstvo financí České republiky (2023). *Státní rozpočet 2024 – exekutivní shrnutí*. Dostupné 3.3.2024 z https://www.mfcr.cz/assets/attachments/2023-12-07_Statni-rozpocet-2024-exekutivni-shrnuti_v02.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí (n.d.). *Sociální pojištění v roce 2024*. Dostupné 13.2. 2024 z <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky (2020). *Veřejné zdravotní pojištění*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.mzcr.cz/verejne-zdravotni-pojisteni-2/>

MONETA Money Bank (n.d.). *Kalkulačka silniční daně*. Dostupné 20.2.2024 z <https://www.moneta.cz/kalkulacky/kalkulacka-silnicni-dane>

MONETA Money Bank (n.d.). *Změny v daních v roce 2024*. Dostupné 4. 1. 2024 z <https://www.moneta.cz/blog/zmeny-v-danich-v-roce-2024>

Müllerová, L., & Šindelář, M. (2016). *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích*. Grada Publishing.

Paušální daň 2023-2024 (2024). Dostupné 14.2.2024 z <https://www.behounek.eu/l/pausalni-dan/>

Pavlásek, V., & Hejduková, P. (2010). *Veřejné finance a daně v České republice*. Nava.

Ptáčková Mísařová, P., & Otavová, M., 2018. *Daň z příjmů srozumitelně* (2. vyd.). Key Publishing.

Segal, M. A. (2012). *Income Taxation Essentials*. Research&Education Association

Seyfor, a. s. (2023). *Daňové přiznání 2024: jak na něj krok za krokem*. Dostupné 2. 1. 2024 z <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/zvladnete-vcas-danove-priznani/>

Seyfor, a. s. (2023) *Nezdanitelné položky v roce 2024: snižte si daňový základ a ušetřete*. Dostupné 27. 12. 2023 z <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/diky-sleve-na-poplatnika-usetrite-na-danich-az-30-840-korun-rocne/>

Sleva na dani 2024 (n.d.). Dostupné 3.1. 2024 z <https://www.kurzy.cz/dane-danova-priznani/slevy-na-dani/>

Slevy na dani a odčitatelné položky (n.d.). Dostupné 3.1. 2024 z <https://www.az-data.cz/clanky/slevy-dani-odcitatelne-polozky>

Sleva na dítě (n.d.). Dostupné 3.1. 2024 z <https://www.penize.cz/tema/sleva-na-dite>

Široký, J. (2008). *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. C.H. Beck.

Vančurová, A. (2021). *Zdanění osobních příjmů* (3. vyd.). Wolters Kluwer.

Vančurová, A., Láchová, L., & Zídková, H. (2020) *Daňový systém ČR 2020*. Wolters Kluwer.

Vychopeň, J. (2023). *meritum Daň z příjmů 2023*. Wolters Kluwer. Dostupné 2. 11. 2023 z <https://www.bookport.cz/e-kniha/meritum-dan-z-prijmu-2023-1585672/>

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 388/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Seznam tabulek

Tab. 1 – Výše paušálních výdajů u jednotlivých druhů činností	24
Tab. 2 – Proces stanovení příjmů ke zdanění	27
Tab. 3 – Stanovení celkového základu daně	28
Tab. 4 – Postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob	29
Tab. 5 – Přehled vyměřovacích základů a sazeb pro zdravotní a sociální pojistné u jednotlivých subjektů	35
Tab. 6 – Výpočet ZP a SP Modelu Aa)	38
Tab. 7 – Výpočet ZP a SP Modelu Ab)	39
Tab. 8 – Výpočet výše záloh pojistného pro Model Ac)	39
Tab. 9 – Výpočet ZP a SP Modelu B	39
Tab. 10 – Varianta č. 1 - Výpočet DPFO Modelu Aa)	41
Tab. 11 – Varianta č. 1 - Výpočet DPFO Modelu Ab)	42
Tab. 12 – Varianta č. 1 - Výpočet výše záloh na DPFO pro Model Ac)	42
Tab. 13 – Varianta č. 1 – Výpočet DPFO Modelu B	43
Tab. 14 – Varianta č. 2 - Výpočet DPFO Modelu Aa)	45
Tab. 15 – Varianta č. 2 - Výpočet DPFO Modelu Ab)	46
Tab. 16 – Varianta č. 2 - Výpočet výše záloh na DPFO pro Model Ac)	46
Tab. 17 – Varianta č. 2 – Výpočet DPFO Modelu B	48
Tab. 18 – Varianta č. 3 – Výpočet DPFO Modelu Aa)	50
Tab. 19 – Varianta č. 3 - Výpočet DPFO Modelu Ab)	50
Tab. 20 – Varianta č. 3 - Výpočet výše záloh na Model Ac)	51
Tab. 21 – Varianta č. 3 – Výpočet DPFO Modelu B	52
Tab. 22 – Varianta č. 4 - Výpočet DPFO Modelu Aa)	54
Tab. 23 – Varianta č. 4 - Výpočet DPFO Modelu Ab)	55
Tab. 24 – Varianta č. 4 - Výpočet výše záloh na DPFO pro Model Ac)	55
Tab. 25 – Varianta č. 4 – Výpočet DPFO Modelu A	57
Tab. 26 – Varianta č. 5 - Výpočet DPFO Modelu Aa)	59
Tab. 27 – Varianta č. 5 - Výpočet DPFO Modelu Ab)	60
Tab. 28 – Varianta č. 5 – Výpočet DPFO Modelu B	62
Tab. 29 – Srovnání daňové povinnosti veškerých modelových osob ve všech variantách	65
Tab. 30 – Srovnání daňového zatížení veškerých modelových osob ve všech variantách	66

Seznam obrázků

Obr. 1 – Daňový mix ČR pro rok 2024	11
Obr. 2 – Dělení daní v daňovém systému ČR.....	12
Obr. 3 – Základní druhy ostatních příjmů.....	26
Obr. 4 – Srovnávání výše odvodů pojistného jednotlivých modelů	40
Obr. 5 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňové zatíženosti OSVČ ve variantě č. 1	43
Obr. 6 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ac) a modelu B ve variantě č. 1	44
Obr. 7 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňové zatíženosti OSVČ ve variantě č. 2	47
Obr. 8 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ac) a modelu B ve variantě č. 2	49
Obr. 9 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení OSVČ ve variantě č. 3	52
Obr. 10 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ac) a modelu B ve variantě č. 3	53
Obr. 11 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení OSVČ ve variantě č. 4	56
Obr. 12 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ab) a modelu B ve variantě č. 4	58
Obr. 13 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení OSVČ ve variantě č. 5	61
Obr. 14 – Srovnání výše daňové povinnosti a daňového zatížení modelu Ab) a modelu B ve variantě č. 5	63

Abstrakt

Wiesnerová, L. (2024). *Daň z příjmů – porovnání daňového zatížení vybraných subjektů* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: daň z příjmů fyzických osob, daňové zatížení, osoba samostatně výdělečně činná, zaměstnanec, základ daně

Tato bakalářská práce se zabývá tématem daně z příjmů fyzických osob, přesněji zdaňováním příjmů ze závislé a samostatné činnosti a daňovým zatížením fyzických osob v různých modelových situacích. Teoretická část je sestavena na základě literární rešerše platných daňových zákonů se stavem legislativy k 1.1. 2024. Tato část obsahuje shrnutí nejdůležitějších pojmů a informací týkajících se daňové problematiky a s následným konkrétnějším zaměřením na daň z příjmů fyzických osob. V praktické části jsou definováni poplatníci v několika modelových variantách, které jsou ovlivněny různými životními situacemi, ve kterých se mohou ocitnout. Poté jednotlivě dojde k výpočtu daňové povinnosti a celkového daňového zatížení u jednotlivých poplatníků v každé z variant. Na základě získaných výsledků je provedeno srovnání výsledků v jednotlivých variantách a následné celkové zhodnocení.

Abstract

Wiesnerová, L. (2024). *Income tax – comparison of tax burden on selected entities* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: personal income tax, tax burden, self-employed person, employee, tax base

This bachelor thesis deals with the topic of personal income tax, specifically the taxation of income from dependent and independent activities, and the tax burden on individuals in various model situations. The theoretical part is based on a literature review of current tax laws as of January 1, 2024. This section includes a summary of the most important concepts and information related to tax issues, with a more specific focus on personal income tax. In the practical part, taxpayers are defined in several model variants influenced by different life situations they may encounter. Subsequently, the tax liability and overall tax burden for individual taxpayers in each variant are calculated. Based on the obtained results, a comparison of the results in different variants is made, followed by an overall evaluation.